

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A vasárnap eseményei.

Budapest, július 5.

Gróf Khuen-Héderváry ma Bécsben járt és kihallgatáson volt a királynál, azután osztrák kollégájának látogatását fogadta, majd pedig mada vizitelt a külügyminiszternél és a közös pénzügyminiszternél. A kihallgatásról csak annyit tudunk, hogy a miniszterelnök jelentést tett a politikai helyzetéről és a folyó ügyekről. Arról hallgat a krónika, hogy megkísérelte-e legalább Khuen-Héderváry, hogy elhárítsa azt a megalázást, melyet Magyarország ellen a Burgban kifőztek s mely elevenébe vág a magyar állam szuverénitását és alkotmányunk alapörvényeinek. Ha megkísérelte, akkor ez a kísérlet nem járt eredménnyel, mert holnap már napvilágot lát az osztrák császárnak Koerber osztrák miniszterelnökhöz intézett kézirata, amely enuncijálja egy idegen állam kormányának azt a jogát, hogy Magyarország belügyeibe avatkozzék. Nem lehetetlen azonban az sem, hogy gr. Khuen-Héderváry csak mai látogatásai alkalmával tudta meg, hogyan restaurálták a Koerber ur szétmállott hatalmát és tekintélyét a mi rovásunkra, a magyar kormány fejének megkérdése nélkül.

Ákár így van, akár egy, csufaságos kudarc érte a magyar miniszterelnököt kormányzásának első hetében. Ám ennek a kudarcnak gróf Khuen-Héderváry legnagyobb ellenségei sem örülhetnek, mert az ő kudarcra egyuttal Magyarországnak rettenetes veresége, gyalázata.

A mai vasárnap szomorú emlékeztető lesz a magyar alkotmányosság történetében.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécsből táviratozzák: Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnököt ő felsége ma délelőtt hosszabb kihallgatáson fogadta, amely alkalommal a

miniszterelnök a politikai s a parlamenti helyzetről és folyó ügyekről tett jelentést. A Bankgassei magyar minisztériumban dr. Koerber osztrák miniszterelnök látogatását fogadta a magyar miniszterelnök, aki a délután folyamán a külügyminisztériumban s a közös pénzügyminisztériumban látogatást tett s azután az 5 órai vonattal visszautazott Budapestre.

Az osztrák válság elintézése.

A *Neue Freie Presse* mai számának közlése szerint Koerber miniszterelnök szerdai kihallgatása után már kétségtelen volt, hogy az uralkodó nem fogadja el a kabinet lemondását. Ebben tehát már akkor el volt határozva, hogy megkapja azt, amit kért, vagyis a császári kéziratot, amely helyesli az ő álláspontját, amely szerint az osztrák kormányának beleszólása van minden olyan kérdésbe, amely a közös intézményeket érinti, tehát a hadsereget és a gazdasági közönséget érintő minden kérdésbe. (Észerint már szerdán el volt döntve az 1867. évi XII. törvény-cikk és a pragmatika szankeió nyilvánvaló kigynyolása, a nélkül, hogy a magyar miniszterelnököt megkérdették volna, sőt, ha hion lehet annak a tegnapi szerencsétlen kommunikének, a nélkül, hogy Khuen-Héderváry csak tudott volna is az egész dologról.) A döntésnek csak a formája volt még kétséges és csak ezért teroitó még fenn a döntést az uralkodó. Gróf Goluchowski meghallgatásának csak az volt a célja, hogy a Koerbernek adandó *császári kézirát* tartalmát és formáját megállapítsák. Ennek a kéziratrak a szövegét beható tanácskozások után állapították meg tegnap a külügyminiszter és az osztrák miniszterelnök. Dr. Koerber urnak — írja a *Neue Freie Presse* — nem volt több semmi oka, hogy ragaszkodjék lemondásának elfogadásához, mert az uralkodó hozzájárult lemondó *kérvényének tárgyi fejtegetéséhez, amelyek a hadsereg kérdéseire és az osztrák kormányának arra a jogos igényére vonatkoztak, hogy minden ilyen kérdésben meghallgattassék.*

Ugyanennek a lapnak a közlése szerint a császári kézirát, amelynek a publikálása hétfőre várható, a legkegyesebb hangon fogja kifejezni az uralkodónak Koerber iránt való bizalmát és köszönetét.

tudja, megyek-e vagy maradok. És ti többiek vigyázzatok a dolgaitokra és tartásotok a szatókat! Nem kell mindjárt belefutni a trombitába és nem kell kifecsegni, mi történt velem.

Aztán fáradtan fölment a lakására. Amikor Bianca ezzel az arccal meglátta, megijedt. De Motta nem mondott el neki semmit. Félt, hogy az egerek táncolni fognak, ha a macska kiteszi a lábát a házból. Mialatt a felesége le segítette huzni a csizmáit, mindenféle tanácsokat osztogatott neki.

— Vigyázz a házra. Vigyázz a leányra. Nemsokára visszatérek. Csak addig maradj oda, amíg Saloniába érek, mert az apám rosszul van. Tehát tartsd nyitva a szemedet, míg visszajövök, megértettél?

Bianca, aki térdein hevert előbb, rémülten emelte föl fejét.

— Hát ebredj! Olyan vagy, mintha már az ördög lennél. Akár csak a fivéred Ferdinánd! A leányodnak van feje a vállain, vetted észre? No, mi ugyan szép dolgot szereztünk be magunknak, hogy anyi tücsökkel tömtük te a fejt! Ki tudja, mit képzél ve magának! És a többiek... Sára asszony és a többiek mind! Kigyók melengése... Tehát semmiféle látogatás, míg vissza nem jövök, és tartsd szemmel a lányodat! Tudod, milyen a lányok, ha valamit a fejükbe vesznek. Hiszen te is voltál fiatal... De én nem engedem magamat úgy az orromnál fogva vezetni, mint a te fivéred... Nem bizony, légy csendben! Nem akarok azért szemrehányásokat tenni neked. Akkor én miattam tetted. Jó feleségem voltál, engedelmes, alkalmazkodó, csak a háztartásra gondoltál. Nem bántam meg. Csak azért mondom, hogy okuj belőle. A leányok nem néznek semmit, ha házassáni akarnak... Te legalább nem csináltál ostobaságot... Ugy-e, te se bántad meg? De most más dolog forog szóban. Most arról van szó, hogy ne engedjük magunkat kirabolni, mintha az erdőben laktánk...

Interview Bánffy Dezsővel.

Báró Bánffy Dezső egy vidéki lap szerkesztője előtt érdekes nyilatkozatokat tett az 1899: XXX. törvénycikk tervezet elejtéséről s ezzel kapcsolatban az *ischi klauzuláról, az önálló vámtarúterületről, továbbá az általa tervezet új pártalaku-lásról.* Az interview lényeges tartalma a következők:

Megengedhetőnek tartja-e excellenciád, hogy a törvényhozás megadja a kormánynak az 1899: XXX. törvénycikkre vonatkozó azt a felhatalmazást, amelyet a miniszterelnök programbeszédében kívánt?

Nem tartom megengedhetőnek, mert nem tartok megengedhetőnek semmit, ami a nemzetet az önálló vámtarúterület megerteremésének lehetőségétől visszavetné, még pedig nemcsak ezidőszent, hanem még a most bizottsági tárgyalás alatt lévő vámszövetség lejáratá utáni időre is. Ha a miniszterelnök által kért felhatalmazás megadatik, az megdöntöbetelen praesudiciumot képezne nemcsak a vámtarifa, hanem a vámszövetségi törvényjavaslat elfogadására nézve is. Felteszem, hogy a felhatalmazás megadása esetén a kormány az előterjesztett tervet az alapján tárgyalna s ezzel aztán szinte belekényszerítene a parlamentet a javaslat elfogadásába. Másfelől a javaslatnak akár csak ilyen permopz való helyeslése is azzal a konzekvenciával járna, hogy alig lehet kitérni a vámszövetségi javaslatok elfogadása elől, mert az mondatnék, hogy nem lehet el nem fogadni azt a vámszövetséget, amelynek ime már megvan a vámtarifa is. Ettől eitekintve, a felhatalmazás megadása által a jövőd szempontjából is megkötötték a kezünk, mert a felhatalmazás megadásával lemondánk az 1899: XXX. törvénycikk azon garanciáiról, hogy a kereskedelmi szerződések hatálya nem terjedhet túl a vámszövetség időtartamán.

Megengedhetőnek tartja-e excellenciád a kért felhatalmazást arra való tekintettel, hogy ezáltal csak a tárgyalások megkezdéséről lenne szó?

Nem tartom megengedhetőnek, mert ha a tárgyalás megindul és ha annak alapján elkészül valamely szerződés egészen az aláírásig, az olyan erős nyomást gyakorolna a törvényhozásra, hogy utóbb ok-

Bianca az ajtóhoz támaszkodva, kimeresztette a szeméit; e szemek mélyében a rémület, a zavar, a fájdalmas lemondás kifejezése ült.

— Ah, hát végre megértettél! Tehát te is észrevetted és nem szóltál nekem egy szót sem!... Ilyenek vagytok ti, asszonyok... pártját fogjátok egymásnak! Összeszűszők az ellen, aki érteteket agyondolgozza magát!

— Nem... esküszöm neked... nem tudok semmiről... Nem az én hibám... Mit akarsz én tőlem? Látnod, hogy lefogytam!...

— Te nem tudtad? Hát mit csinálsz? Hát úgy vigyázzol a leányodra? Az aztán egy anya! Minden rajtam fekszik! Természetesen, széles vállaim vannak. En csak hadd egyek meg minden mérges... És a mellett jól érzem magamat. Kemény bőrdóm van.

Es gönyedt háttal kilovagolt a tüzelő napba. A küldőne, aki Saloniából érte jött, az ut emelkedésénél várta, Nardo mesterrel együtt, aki sántitva huzta maga után az öszvért. Amikor messziről meglátta gazdáját, elkezdett kiabálni.

— Siessen a tekintetes ur. Ha isten menis, későn érünk oda, akkor az én hibám.

Az uton olyan dolgokat beszélt el, hogy embernek ég felé állt minden hajszála. Marineoban meggyilkoltak egy házalót, aki déltájt rongyosan, meztlenül, porosan, izdattan és sanda pillantásokkal az istállóba lopózott. Callaróban egy kerítés mögött egy holtestet találtak, úgy meg volt dagadva, mint egy tömlő: a bűz vezetett a nyomra. Este mindenütt egész rakéta-esőt lehetett látni, mint Szent Lőrinc estjén. Isten legyen velünk! Egy viselő asszony fát vitt Tomilitába, egy ismeretlen ember segített neki, az asszony meg az éjjel hirtelen meghalt, még azt se mondta „Krisztus segits!“... a gyomra tele volt indiai fűgével.

(Folytatása következik.)

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(66)

A szérűn mindenki talpon volt. Nardo mester gyorsan megnyergelte Motta mester barna öszvért. A kert rácsa előtt Nanni és mások tátott szájjal hallgattak egy idegen parasztot, aki élenken gesztikulálva és darabokra tépett ruháját mutogatva borzasztó dolgokat beszélt el.

— Semmi, sommi! — ismétlé Motta. — Hazakisérem magát. Nem sietős. — Mégis meglátszott rajta, hogy nyughatatlankodik, és nagy csoppek csurogtak le a homlokáról. Sára asszony tovább is erősítette, hogy aggódik, minden pillanatban megállt, kíváncsi szeméit ide-odajártatta és szinte belevágta Motta arcába, hogy megtudja, mi van mögötte.

— Koleraeset? Idehurcolták? Vagy lopás? Elfogták-e a tolvajt?

Végre Motta ráttette a kezeit a vállára és mélyen a szemé közé nézett.

— Cirmena asszony, micsoda játékot üzünk mi itt egymással? Bizza csak rám a magam ügyeit, majd elvágzem én azokat! Halál és pokol! — és a faképnél hagyta, az utca közepén, a hidon túl.

Hazatérvén, szidta az embereit, akik mind odavoltak: a szakácsné a dagasztóteknőtől és a leánya is lisztes kezekkel rohant elő.

— Mi újság? Mi újság. Előre, Nardo mester az öszvérről előremegy. Utólérek majd benneteket az országuton. Ezen az oldalon, a gyaloguton. Nem szükséges, hogy az egész szomszédtság

vellent meg kellene adni a felhatalmazást a szerződés tényeges megkötésére is.

Excoellenciának az önálló vámterület ügyében való állásfoglalása ellen némelyek felhozzák azt, hogy excoellencia a szerzője az *ischi klauzulának*.

Ámbár az *ischi klauzulát nem én találtam ki, hanem Lukács László szerkesztette*, kijelentem most is, hogy *viselem az azért való politikai jelentőséget*, mert annak idején én is elfogadtam. Hozzáteszem, hogy abban közjogi értelem nem látok, mert nem képezheti közjogi séremit annak megállapítása, hogy valamely intézmény addig áll fenn, míg a nemzet és a korona azt együttes erővel meg nem változtatják.

Mindazonáltal nyíltan és őszintén kijelentem, hogy azóta a közgazdasági kérdésekben a *véleményem megváltozott és a vámszövetség fenntartását ma az ország érdekében megengedhetlennek tartom*. E részben meg kell még jegyezni, hogy a közös vagy külön vámterület kérdése a véleményem szerint nem elvi kérdés, hanem kizáróan csak a közgazdasági érdekek kérdése s így a közgazdasági érdekeknek az adott viszonyok között való megválasztása iránti véleményváltozás nem tekinthető elváltatásnak és nem kifogásolható. Következik az elmondottakból az, hogy ma sajnálom minden olyan intézkedést, amely a vámszövetség fenntartására alkalmas lehet, tehát őszintén kimondom, hogy mai közgazdasági fel fogásom mellett *sajnálom az ischi klauzulát is*.

Az *új pártalakulásról* lényegileg ezeket mondotta báró Bánffy:

Fenntartom azt az azon cikkben is kifejtett nézetemet, hogy a bonyolult helyzetből való kibontakozás másként, mint új pártalakulással, nem lesz elérhető és pedig olyan pártalakulással, mely biztosítaná azt, hogy a képviselőházban a tiszta negatív hírdető politikai pártok helyett vagy mellett olyan párt jöjjön létre, mely programja alapján a kormányképeség lehetőségével bír. Egy ilyen párt létrehozása érdekében megindult mozgalom én a legmerlegebben tudnék üdvözölni, sőt elhatározott szándékom abban részt is venni. A kérdés csak az, miképpen lehetne egy ilyen pártalakulás létrejöttét elősegíteni, szinte mondani szeretném: siettetni. Magam, mint mondtam, teljesen izoláltan állok. Nem tagadom azonban, hogy az utolsó időben számosan kerestek fel olyanok, kik az általam hírdetett cévekkel egyetértenek. Külön-külön mind azon nézetben vannak, hogy valaminek történni kell és hogy a haza és a nemzet, sőt a korona érdeke is új pártalakulás létrehozását parancsolja. Képviselő, főrendiházi tagok és mások is, kik a politikai kérdések iránt érdeklődnek, egyaránt szinte követelőleg hangoztatják, hogy tőlem talán várják is a pártalakítást. Lehet talán igazuk, de azt hiszem; nekem is igazam van, midőn tartózkodó álláspontra helyezkedem, abból indulva ki, hogy talán előszörban nem egyen-egyen kellene hogy pártalakulás iránti óhajuknak előttem kifejezést adjanak, hanem az szükségeltetné, hogy parlamenti körökben, valamint vidéken is szervezkedve, már eleve bizottság egy egészeges pártalakulás sikerének lehetőségét. Nem arról volna szó hogy egyelőre most mindjárt egy nagy párt jöjjön össze, csak arról, hogy a szervezkedés meginduljon és hogy a mai helyzettel való elégedetlenség és a pártalakításra való készség nyíltan is dokumentáltassék. Én habozni nem fogok, szinte kötelességemnek tartom a közérdekre való tekintettel a zászlót is kezembe venni, de erre felültenül szükséges, hogy bizottság legyen az iránt hogy a zászlót követni, ha mindjárt nem is nagyszámu, de szervezett csapat áll támogatásomra. Addig fenntartom azt hogy izoláltan érzem magamat; nem rajtam mulk, hogy izoláltságom mielőbb megszűnjék.

Ha egy ilyen párt alakul, mely gazdasági önállóság érdekében liberális iránynyal és erős nemzeti színezettel jönne létre, készségesen elmondanám nézetemet a program részleteiről is, illetve kész lennék arra, hogy a programot a részleteiben a velem együtt gondolkodókkal együttesen megállapítsam.

Kossuth Ferenc Szolnokon.

Ma délelőtt folyt le nagy ünnepségek keretében a szolnoki *Egyetértés kör* új zászlójának felszentelési ünnepe. Az ünnepségre a kör meghívta disznalóknak Kossuth Ferencet, aki a ma reggeli gyorszonatára *Justh Gyula, Komjáthy Béla, Lukács Gyula, Barta Ödön, Barta Ferenc, Benedek János és Malat'iszky György* képviselő kisérővel Szolnokra utazott. Kossuth Ferencet *Ujszász* állomásán egy küldöttség kereste fel s ennek a küldöttségnek kíséretében vonult be *Szolnokra*. A pályaudvaron Kossuthot és a kíséretében lévő képviselőket *Kreutzer Balázs* függetlenségi pártelnök fogadta lelkes szavak kíséretében. Kiinn volt a vonatnál *Barabás Béla* képviselő is, aki már előző napja érkezett a városba s elkísérte feleségét, aki a kör zászlójának zászlóanyai tiszttségét vállalta el. A vonatnál több

ezzer emberből álló tömeg várta Kossuthot s midőn kiszállt a vonatból, percekig tartó lelkes éljenzéssel fogadták. *Kreutzer Balázs* üdvözölő szavaira Kossuth röviden válaszolt.

A közönség azután a városba indult 100 tagból álló bandériummal az élén, melyet *Réti Béla* tüzoltó-főparancsnok vezetett. Midőn Kossuth a városba ért, taracklövecs dördülték el tiszteletére, az Egyetértés Kör előtt pedig fiatal nőkből álló társaság virágokkal halmozta el Kossuth kocsiját. A menet ezután a városba elő vonult, ahol *Kossuthot* és a többi képviselőket *Kludik Gyula* polgármester üdvözölte. A piac-téren ekkorra már körülbelül tízezer főre rugó tömeg gyűlt egybe, hogy láthassa Kossuth Ferencet. Kossuth és a képviselők a polgármesternél tettek hivatalos helyiségében látogatást s ott fogadta Kossuth az egész vármegye függetlenségi körei küldötteinek tisztelgését.

Eközben koszosur leányok kíséretében megérkezett *Barabás Béláné*, a zászlóanya s az ő vezetésével az egész ünneplő, díszes társaság a róm. kath. templomba vonult, ahol *Arva Ferenc* helyettes piébános hazafias beszéd kíséretében szentelte be a lobogót.

A templomból a közönség ismét a városházára ment az Egyetértés kör ünnepélyes közgyűlésére. A szolnoki dalárdá elénekelte az *Isten dálja meg a magyart*, ezután *Kreutzer Balázs* elnök felkérésére Kossuth Ferenc elfoglalta az elnöki széket s a diszközgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

Midőn mint disznalók — ugymond — a diszközgyűlést megnyitom, üdvözölöm azt a zászlót, mely alatt az Egyetértés Kör járni fog ezental a hazafias utján. E körnek neve legyen jelszó, melyhez maradjanak hívek; az egyetértés ért hoz, a szétvátság gyengeséget; az egyetértés diadalt arat, a szétvátság a diadal eredményeit ierombolja. Legyenek önök teljes egyetértésben és csak egyben versenyezzenek, abban, hogy ki szolgálja hűségesebben és ki szereti jobban a hazát. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés, meg-megújuló felkiáltás: *Éljen Kossuth Ferenc!*)

Kerekes Géza ügyvéd üdvözölte ezután *Barabás Bélánét*, majd dr. *Mandel Sándor* a kör nevében a megjelenő képviselőket.

Erre a közönség *Justh Gyulát*, a kerület volt képviselőjét kívánta hallani. *Justh Gyula* a közönség óhajának engedve, rövid beszédet mondott:

Hosszú ideje annak, móta nem láthatta Szolnoki városát. Mindig örömmel gondol vissza arra az időre, mely szorosan összekötötte őt a szolnokiakkal, mikor képviselőjük volt. Nehéz időköt éltünk akkor, nehéz viszonyok közt vagyunk ma is. Aból a lelkes fogadtatásból, — ugymond — melylyel önök Kossuth Ferencet (Percekg tartó éljenzés), pártunknak nagyevű vezetőt fogadták (Eljenzés), aki oly nagy és méltatlan megtámadatásoknak volt kitéve. (Igaz! Ugy van!) látom hogy önök közt és én közöttem ma sincs semmi különbség, hogy azonosok érzelmeink és gondolkodásunk. Ma is együttérzünk, az önök gondolkodása teljesen azonos az én gondolkodásommal, mert én azt hiszem, hogy azt a magasztos célt, melyet kitűztünk magunk elő és melynek ünnepét ülük, a szabadság, egyenlőség és testvérség elvét *csakis Kossuth Ferenc* nével, *csakis az ő vezetés* mellett (Eljenzés.) érhetjük el. Két heti tőrés és kinszenvedés után végre egyszer örünnöm is lehet és rámutatom arra, hogy ragalom az, amit szénhitelték az egész országra, hogy a magyar nép nem ért egyet Kossuth Ferencel. (Felkiáltások: Ez nem áll! *Éljen Kossuth Ferenc!*) Nem eselődtem önökben és hiszem, bízom, hogy így gondolkodik az egész ország, az egész magyar nép. Legyenek meggyőződve, hogy mi ezental is azon az uton fogunk haladni, amelyen eddig haladtunk. A szabadság, egyenlőség és testvérség jelszavának győzelmet csakis akkor fogjuk tudni elérni, ha ezental is azon az uton fogunk haladni, melyen a múltban haladtunk. Szavaimat nagyevű vezetőnk életével végzem: *Éljen Kossuth Ferenc!* (Percekg tartó éljenzés és taps)

Szevald Mihály társelnök ismertette ezután a kör 30 éves történetét, a 30 év alatti küzdelmet és sikereit. Végül a zászlószegek beverése következett.

A diszközgyűlésről a képviselő *Kerekes Géza* házához hajtottak, ahol *Kossuth Ferenc* fogadta a szolnoki 48-as honvédek küldöttségét, melyet *Okolicsányi István* ny. közigyező, kir. tanácsos vezetett, aki üdvözölte az öreg honvédek nevében Kossuthot. Kossuth válaszában kijelentette, hogy megfizetve érzi magát, hogy idefáradtak. Valahányszor 48-as honvédeket lát, mindig észbe ötik, hogy milyen óriási nagy a különbség a köztük a korszak és a mai korszak között. Akkor az emberek tudták életüket és vérüket a hazáért szentelni, ma pedig még sokkal kevesebbet sem tudnak megtenni, meg a függetlenségi zászló mellett sem tudnak megállani. Az ország, a hivatalos Magyarország honvédeli iránt halálan, de a nép mindig hálás lesz a 48-as honvédek iránt. (Eljenzés.)

Déli két órakor a Nemzeti Szállóban kétszáz terítékű banket volt, melyen az első felköszöntőt *Kreutzer Balázs* mondotta *Barabás Bélánéra*. *Kerekes Géza* irított ezután poharat Kossuth Ferencre, biztositván őt, hogy a zászlót *rágalnak* és törpe lelkek irigysége az ő személyét nem érinthetik.

Kossuth Ferenc állt most fel szólásra s a következő, nagy tetszéssel kísért beszédet tartotta:

Tisztelt hölgyeim és uraim *Kerekes barátom* egy édesen fájó emléket idéztem fel lelkemben, annak a napnak emléket, midőn először láttam a számkivetésben a magyar szív szeretetének és a magyar szellem

elkesedésnek megnyilatkozását, a körül az aggastyán körül, kinek ősz tejére annyi áldás szállt, ott voltam én is az aggastyán odala mellett, teljesen elhatározza arra, hogy sohasem jövök haza, még ő el, de ott maradtok mellette, hogy vigasztaljam a fiu szeretetével az ő soha meg nem szűnő honfájdánatában. A jelenlévők közül körülfogtak néhányan és hosszasan a szemembe nézve csak annyit mondtak: a haza szenved, a haza várakozik. Megértettem a rövid intést és csak annyit válaszoltam, hogy talán valamikor ott leszek. Elhozta a végzet azt a napot, amelyen a hontalanságban nem volt több teljesíthető kötelességem. Gyászos nap volt ez, az egész nemzet viselte a gyászt, mely elősorban én viseltem. A ragaskodás és bánat párálan kitörése azt a hitet érlelte meg bennem hogy kötelességemmé lett azt a nevet, mely annyit szeretetet tudott kiosmami a magyar nép szivéből, labba kell vetnem a függetlenségi elvek és a haza önállósága és boldogsága érdekében. Eljöttem tehát hazámnak szentelni étem alkonyát (Zajos éljenzés.) és szogámi hazámat kisebb tehetséggel, de épp oly honszeretettel mint ő, az én édesatyám, dicső mesterem! Azóta hűséggel hordozom azt a zászlót, amely ősenk zászlója volt és fogadtást tesztek, hogy míg én viszem ezt a zászlót, ha meg is tépheti a sors keze, de azt bemocskolni nem fogja. Küzdöttem mindig, mióta hazajöttem. Most is épp hosszú küzdelemből győztesen vezetem ki a pártomat. Győzelmiünk nagyságát az jellemzi jobban, hogy ellenségeink, az osztrákok mind a két állami monárkia diktatorainak neveztek. Pártunk győzelmet tehát nem ellenségeink voltak kezébe, hanem a sa át magunk sorából tőben, akik sztem elől tévesztették, hogy elérjük azt, amiről kezdetül igyva küzdötünk. A hosszú küzdelem alatt tőben el kezdtek feledni, hogy a függetlenségi pártunk nem szabad elvi álláspontjáról leleskiani és az 1867-iki törvények alapján tolytatni a harcot; a mi álláspontunk az, hogy mi az önálló magyar hadseregét követeljük. A 67-es alapot mi el akarjuk törölni, de azért mikor ok-szerű lesz, ismét küzdeni mindazért ami magyar, ott leszek én is ismét az elsősk közt. A küzdelem perőct én fogom megválasztani, taktikáját én fogom irányítani, ha vezér maradok, mert ez vezér jog, melyet fel nem adhatok. Most három kötelességet látok, az egyik az, hogy a párt tartsa meg szavát és győzelmén fejeiben vezesse ki az országot az ez-lezből, a másik az, hogy kezdje meg küzdelmét a közgazdasági függetlenségért, az önálló vámterületért és kereskedelmi szerződéseikért mert ott áll a népnek az ország valódi önállósága, hanem a nép jölőte is. A harmadik az, hogy mikor lesz ismét előttünk egy útközi tér a hadsereg ügyében, vegye fel újra a harcot, amelyet ha most tolytat, midőn az ellenlélt támadását már visszaverte, félt, hogy több kárt tesz, mint hasznót; a haza sorsát pedig egyetlenegy kockára tenni nem szabad. Meg-e, hogy szét-szakad a nagy és erős párt, melyért igen sokat dolgoztam, de ha így lesz s majd bevillagít az armány által teremtett sötétségbe az igazság világozásának sugara, a világozásnál keressék majd az elszakadtak az egykor szeretet vezért, keressék őt az egyes uton, mert azon fogják megtalálni, szomorú szívvel, de felelettel ível. (Zajos taps. éljenzés.)

Ez után *Barabás Béla* állott fel szólásra, kijelentvén, hogy ezuttal nem *Barabás* a képviselő, hanem *Barabás Béla* a férj beszél, hogy felesége nevében köszönetet mondjon az őt ért kitüntetésért. Emlékeztet, hogy éppen ma, talán éppen ebben az órában van 14 éves fordulója annak, hogy 800 magyar felkereste Kossuth Ferencet a turini Valentimó-tele kertben. Emlondja az ott szerzett remizionszociákat s kijelenti, hogy ő szent hagyományként őzi azokat az eszméket, melyekért Kossuth Lajos küzdött. (Tetszés.)

Barabás után *Justh Gyula* szólott. Szükségét érzi annak, hogy a megjeleneknek röviden vázolja a helyzetet, amely az országra és a függetlenségi pártban van. A függetlenségi pártunk mindig az volt az ereje, hogy sohasem személyekért küzdött, hanem eszmékért. (Ugy van!) Elvékért küzd ma is. A függetlenségi pártot ért rágalommal szemben ismereti a tényállást attól az időtől kezdve, mikor megkezdte a harcot a katonai javaslatok ellen egészen a mai napig. Majd ismertette a függetlenségi pártban beálló visszasságot és kifejtette a Kossuth álláspontjának helyességét, melyet a megjelenek nagy tetszéssel fogadtak.

Számos felköszöntő hangzott még el és a társaság még a délután folyamán visszautazott Budapestre.

Iparosok Kossuth Ferencnél.

A tegnapi értekezlet határozata folytán este 7 órakor a Szolnokról visszatért *Kossuth Ferencet* a fővárosi polgárság köréből mintegy 100 iparos felkereste lakásán és nevében *Madary Gábor* kifejezte a polgárság ragaskodását és rámutatott, hogy Kossuth az első pártvezér, ki a függetlenségi pártot győzelemre vezette. Ok, polgárok csak, abban bízunk, aki az adott szót megtartja.

Igen nagyra becsülöm azt a bizalom- és szeretetnyilvánítást, melylyel engem a nemzeti ipar képviselői megtisztelnek. Ez kiegészíti azt a tünést, amelyre engem Szolnokon méltották a polgárság. (Eljenzés.) Azt hangoztatták a sajtónak egyes orgánumai hogy az ország népe oszlatkozott bennem és az a népszerűség, melynek érdememen felül örvendottem, nagyon csökken. Ma Szolnokon kiderült, hogy a magyar nép józan felfogása, igaz érzelme és tántorithatlan hazafisága megjelölte a helyes irányt a nép öntudatában és én fölemelt ível mondom, hogy a szeretet és lelkesség, melylyel ma találkoztam, nagyobb volt, mint valaha. (Leikes éljenzés.) Jól tudja az ország népe, a polgárság önök, hogy az én céloom az volt, hogy az országot kiragadjam a terhes és veszélyes törvényenkivüli állapotból, melyet kötelességgem pártomnak is megtenni, nemcsak azért, mert az a föltétel teljesít

telet, amelyhez erre nézve határozatát kötötte és ebből kifolyólag én a párt nevében és megbízásából oly kijelentést tettem, amely annál kötelezőbb, mert a miniszterelnök megkérdezi, hogy bizhatik-e a párt következetességében, és én kijelentem, hogy ebből kétkedni nem lehet és nem szabad, (Leikes éjlenzés.) De azért is kötelesség pártomnak azt megtenni, mert a törvényen kívüli állapot leuntartása az országra nézve káros és veszélyes, biztos kárt és veszélyt előidézeni pedig ily sikerrel járó küzdelemmel nem szabad s azt a mi pártunk nem is teheti. Csak akkor tehetjük volna, ha nem győztünk. Azonban viszyleg mi győztünk, a katonai hatalom támadását visszavertük, az engedni nem akaró kormány megbukott, a katonai bajhatatlanságnak évtizedek óta megteremtője, helyétől megválni kényszerült, még Bécsben is megbukott az osztrák honvédelmi miniszter s bár Ausztriában törvényre lett az ujoncmelegés, a mi győzelmünk ezt az osztrák törvényt is megsemmisítette. (Leikes éjlenzés.) Elenségeink elismerték nagy győzelmünket, meghasonlottak lelette s vannak közülünk, akik a nagy győzelmet vereségnek minősítik. Figyelmeztetem az ország népét: a mi elvünk az önálló magyar hadsereg és nem az 1867-es XII. t.-c.-ből eredő vívmányok. Ezek kedvéért elvi alapunkról lelesikani nem szabad. Ezen az alapon az obstrukciót folytatni nekünk ma nem lehet, még ha nem is kötne a kölcsönösen kijelölt feltétel, mert ma 67-es nemzeti vívmányokat csak mint aktu tárgyat emlegethetjük azért, ha több veredőt karnak. (Zajos éjlenzés.) Eljőn az ideje, mikor hosszabb katonai rendezésért hajlandók lesznek nagyobb árt adni. s amikor a nemzet kibevette már a nagy küzdelem okozta rombolást. Nemcsak azt kell néznünk, hogy kedvező-e a helyzet most arra, hogy ellenfeleinknek árthassunk, de azt is, nem veszélyes-e a helyzet, úgy hogy saját hazánknak még többet árthatunk. Fekteszük most a jóslást a közbiztonsági kérdésekre, egész erőnk az önálló vámtérület kivívása vegye igénybe; erre a helyzet kedvező is. Kötelességünk nemcsak a baza önállóságáért, hanem a polgárság jólétéért is küzdeni. (Hosszas éjlenzés.) Készünnöm megjelenésüket. (Éjlenzés.)

Ezzel a tisztelges véget ért.

Szocialisták Khuen és Kossuth ellen.

A Tattersall fedett csarnokában nagygyűlést tartottak ma délután 3 órakor a szocialisták a kormány és a bán ellen.

A gyűlést az egybehívók nevében *Israel* Jakab nyitotta meg s ajánlatára előneknek *Bokányi* Dezsőt, jegyzőnek *Csizmádia* Sándort választották meg.

Dr. *Goldner* Adólf szólalt fel ezután és egyebek közt ezeket mondta:

Széll megbukott s jött helyette gróf *Khuen-Héderváry* (Felkiáltások: *Le a hóhórral!*)

Kossuth Lajos és társai okozták fel, akik elárulták a népet, leadták a népjogokért szinleg folytatott harcot. Mikor győzhetek volna, *Kossuth* Ferenc a főúrhoz dobta, a sárba tiporta azt a nemzeti zászlót, melyért állítólag küzdött. Mikor pártja belátta, hogy meg van csalva, Kossuth fenyegetésével kényszerítette pártját a megadásra, de egyrészt még folytatja a harcot de nem az elvért való lekesülés, hanem a választásoktól való félelem miatt. Kicsoda *Khuen-Héderváry* bán? Mikor elfoglalta a báni széket, hangoztatta a jogtiszeletet igazságot s ezt a programját egyetlen napig sem tartotta be. Most, mikor eltávolít állásából, 20 évi működésének következménye, hogy Horvátországban forradalom van.

Hogy ha Magyarországon is azt az uralmat honosítja meg a bán, amelyet Horvátországban folytatott, ettől a szocialdemokrata párt nem téli; ha kell, a börtönbe megyünk. De a győzelem mégis a miénk lesz. Elmondottam, mit tett a bán, milyen az a törvény amelyet ő hirdetett s ezt az embert, akik ezeket alkotnak ez lett *Kossuth* Ferenc és cinkosaitai segítségével Magyarországi miniszterelnöke. Itt is követi a horvát politikát, mutatja ezt a plakát leszárgatása. Kijelenti ezután dr. *Goldner*, hogy ha akadnak ellenzéki képviselők, akik komolyan folytatják a kormány ellen, oldaluk mellett fogják majd találni a szocialdemokrata pártot. (Viharos helyeslés)

Bokányi Dezső lépett a pódiumra ezután. Percekig tartó éjlenzés és taps után kezdhetette meg csak beszédét. Megmondottuk mi már előre — úgy mond — hogy *Széll* Kálmánt le fogják tejezni s úddával pakotot fognak kötni. Előre láttuk, hiszen ez a magyar politika. Így történt *Wekerlével* is, *Bánffyval* is. *Héderváry* megcsinálta a pakotot: *Kossuth* Ferencel, ezután bemutatkozott a képviselőháznak, 16-rendiháznak s most a plakátok leszárgatásával íme bemutatkozott nekünk is. Tiltakoztunk a ragaszkodás aggatása ellen a miniszterelnök is, a főkapitány is sőt a miniszterelnök megígérte, hogy a rendőrök ellen, akik túllépték hatáskörüket, fegyelmet fog indítani.

Ma már megvolt a fegyelmi. Azokat az elvtársakat, akiket plakátkiragasztás miatt letartóztattak, elűzték 6 korona bírságra. Mi jogon cselekednek így a rendőrök, akiknek mindent mi veszünk, a csizmától a tollforgóig? Ilyen összekedetek miatt oly népszerűtlen nálunk a rendőrség s a tömeg mindig ellene foglal állást. Mi megmutatjuk a horvát bánnak, hogy van itt egy hatalmas faktor, amely nem pakált vele s megmutatjuk neki az utat, vissza *Zagrebu*ba.

Hol vannak az ellenzéki pártok most, mikor meg kell védeni a hazát? Mi vagyunk itt, a hazatlanok. Aki tisztességes ember az ellenzéki képviselők közül, az álljon ki a csoportból, küzdjön egy demokratikus népkormányzatért s mi ott leszünk mögöttük. Ha tiszta politikát akarnak, akkor el kell fogadniuk a kezét, melyet mi feljűk nyújtunk. Akkor az ország nemcsak a bánról szabadul meg, hanem mindattól, ami Magyarországot szabad fejlődését akadályozza. *Bokányi* felhívja végül a jelenlévőket a

párt támogatására. Dolgozzunk, azítaljunk — úgy mond — s győzni fog a szocialdemokrácia. Az elhangzó taps és éjlenzés után *Bokányi* elmondja, hogy *Kossuth* Ferenc mellett ma este tüntetést akarnak rendezni. A munkások tudni fogják, mi a tendójük.

A gyűlés után ta jelen volt 25–30.000 ember rendben szétozolt.

Az új bán nyilatkozatai.

Gróf *Fejacevich* Tivadár, az új horvát bán meginterviewoltatta magát egy bécsi lap tudósítójától és nyilatkozott céljairól és feladatairól. Nyilatkozatai érdekesek és mindenesetre aktuálisak, mert elődjének volt bátorsága elhelyezkedni a magyar miniszterelnöki székben, még mielőtt Horvátországban helyreállította volna a rendet és nyugalmat.

— Az én politikai hitvallásom és programom — szót az új bán — egyetlen egy mondatba össze foglalható. Én a magyar-horvát kiegyezésről szó 6 1868: XXX. törvényeink alapján állok. Szerintem annak mindkét részről való szigorú betartása megteremtheti a barátságos együttélésnek és a jó szomszéd-ságnak alapját. Mindazoknak a jogoknak, amelyek a törvény biztosít, nem szabad a papiroson maradniok, tényleg be kell azokat tartani. Ezt már a méltányosság is követeli. Horvátországon az utóbbi időben izgalmas jelenetek színhelye volt. Szerintem a horvátországi zavargások magyarországi rendkívüli állapotok folyományainak tekintendők. Ha Magyarországon békes állapotok uralkodnak, akkor Horvátországban is nyugalom van. Ha lármázunk és tombolnak Magyarországon, világosan és tisztán észlelhetők Horvátországban e tünetek reflex jelenségei. Ez sziklaszilárd meggyőződésem és e nézetemben sok évi megfigyelésem megerősített. Tulajdonképpen nem is szabad csodálkozni, hogy a központonban duló zavarokat oly hatalmas következmények kísérik. Hisz ez, szorosan véve, az ügy természetében rejlik. Tehát remélni kell, hogy a magyarországi helyzet nemcsak arra javulni és tisztázódni fog. Mert ha Horvátországról és nyugtalan viszonyairól beszél az ember, mindig Magyarországból kell kiindulni. És e tekintetben bízom a helyzet jobbrafordulásában, úgy érzem, hogy a viszonyok Magyarországon nemcsak a rendes kerékvágásba terelődnek. Azt se tagadhatom, hogy a függetlenségi párt hétfői értekezlete, amely a párt léte felett fog dönteni, nagy befolyással lesz a magyarországi helyzetre továbbalakulására és természetesen Horvátországra is. Különb, mint már említettem, én nem aggódom se Magyarországon, se Horvátországi sorsa miatt. A magam tapasztalata után beszélhetek.

Én a mai napig a magyar képviselőház tagja voltam, (mint bán a főrendiháznak vagyok tagja). Jelen voltam a magyar képviselőház ama viharos ülésén, amelyen az új kormány bemutatkozott. Nyitlan megvallva, megdöbbenem azon a fogadtatáson, amelyben az új miniszterelnök részeseit. *Khuen* azért csak töredékekben mondhatta el programbeszédét, minden mondatára nagy lármá és tomboló zaj tört ki. Hogy a miniszterelnök nagyszabású liberális szelleműt áthatott nyilatkozatátja folytonos megszakítások befolyásolták és sokat ártottak intencióinak, az bizonyos. És másnap? Olyan emberek, akik kitűnően értenek a parlamenti viharok jóslásához, az ülés előtt aggódba csóváltak parlamenti fejüket és vihart jóslottak. És az ülés mégis váratlanul, nyugodtan folyt le.

Ha az ember végigolvassa a programvitában résztvevő ellenzéki szónokok beszédeit, azt a benyomást nyeri, hogy ők tulajdonképpen semmit sem tudnak felhozni gróf *Khuen* ellen. A szónokoknak jogukban állott megítélni beszédét, de elítélniök nem volt szabad. Remélem, hogy a kedélyeknek az a megnyugvása, mely az első és második ülés közt végbement, tartóssá válik és ráveti reflexét nemcsak Magyarországra, de Horvátországra is. Nem vagyok optimista, de azt hiszem, jól látok. Ha gróf *Khuen*nak, aki husz esztendeig Horvátországban élt, szeméret vetik, hogy nem beszél jól a magyar nyelvet, ez oly szemrehányás, melyre gróf *Khuen* a legrosszabb idő alatt kifogástalan magyar nyelven fog válaszolhatni.

Arra a kérdésre, mi az álláspontja a horvát nyelv és címerkérdésről, gróf *Fejacevich* Tivadár így válaszolt:

— Kérem, konstatálja, hogy szívem legelőbb vágya, hogy ez az ügy igazságos módon megoldassék. De kérem azt is konstatálni, hogy addig nem nyulok e megoldáshoz, amíg a rend és nyugalom teljesen helyre nem áll. A tüntetések jegyében semmiféle engedmények nem tehetőek. Méltányos módon fogok hozzá e kérdés megoldásához, de előbb meg kell szűnniök a zavargásoknak. Az az egy bizonyos, az utca nem kormányozható! Mi tagadás benne, az ellenzék felbujtotta a parasztságot. Minthogy azonban megvan az okozati összefüggés a magyar és horvát viszonyok közt, türelemre van szükség.

Különb mint hallom, már elődöm alatt elkészült egy tervezet a nyelv és zászlókérdésre vonatkozólag. Én természetesen szorosan ragaszkodom gróf *Khuen* esetleges megállapodásaihoz és azokat magamóvá teszem. De a főtétel mindig a nyugalom helyreállása. Ez most más okból is be fog következni. Az országgyűlés el van napolva, az iskolák zárva vannak, a diákok hazasiettek. A szünidő az üdülés és nem a politika számára való. Azonkivül most aratás előtt állunk, a paraszt ilyenkor úgy el van foglalva, hogy a politika számára nincs ideje. Remélhetőleg nyugodtan foglalhatom el hivatalomat, ami nyolc nap múltán fog bekövetkezni.

A legnagyobb figyelmet fogom fordítani az ország közigazgatására. Tizenhét évig voltam Verőce-Varmegye és Eszék városa főispánja. Saját tapasztalatomból érzem a jó közigazgatás áldásos hatásait. A horvát közigazgatás állítólag jónak mondható. Szigorúan fogom kezelni a törvényeket és mindig ragaszkodni fogok azokhoz. Iparkodni fogok az országot visszaszerezni a szorgalomnak és buzgósággal vezetni, mint elődöm. Remélem is, hogy a horvát országgyűlés nem fog akadályokat gördíteni utamba.

Az utolsó napokban azt híresztelték, hogy a nemzeti párt szétbomlik és a szakadást az én személyemmel hozták összekötöttetésbe. Ezeknek a híreknek semmi alapjuk sincs. Nem vagyok újono a horvát országgyűlésen. Intim barátság köt a horvát képviselők legtöbbjéhez és biztosítanom, hogy sem a többség, sem a kisebbség körében nincs ellenséges hangulat irányomban. A legjobb szándékkal, a legrészebb reményekkel megyek *Zágráb*ba.

A bán végül megátolta azt a mesét, mintha 6 Magyarországon egyik legzagdagabb mánása volna és mosolyogva tette hozzá:

— Fájdalom, nincs úgy...

BELFÖLD

A jegybank kormánybiztosai. A hivatalos lap mai száma a következő legfelsőbb kéziratokat közli:

Magyar pénzügyminiszterem előterjesztésére báró *Andrássy* István államtitkár címmel felruházott miniszteri tanácsost az Osztrák-Magyar Banknál viselt kormánybiztos állásától saját kérelme folytán telmentem és megengedem, hogy neki ezen minőségben kifejtett hasznos szolgálatait elismerésem tudtul adassék; továbbá dr. *Popovics* Sándor pénzügyminiszteri államtitkár az Osztrák-Magyar Bankhoz kormánybiztos; *Márfy* Albin miniszteri tanácsost pedig kormánybiztos-helyettesé kinevezem.

Kelt Bécsben, 1903. évi június hó 27-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Lukács László s. k.

KÜLFÖLD

A bolgár-török viszály. A nagy izgatottság, melyet a bolgár-török feszültség nemcsak a Balkánon, de egész Európában okozott, mai napra virradóra teljesen megszűnt. Pétervárról, Berlinből, Szófiából, Konstantinápolyból egyszerre jönnek a megnyugtató hírek, melyek mind azt jelentik, hogy a Balkánon nem kell tartani semmiféle váratlan explóziótól. Ez bizonyára megnyugtatólag fog hatni mindenütt, de leginkább nálunk, hol ugyis elég dolgot adnak nekünk a mi saját bajaink.

A bolgárok az utóbbi napokban egyre azzal vádolták a portát, hogy háborúra készül Bulgária ellen, s a határon összevont csapatait egyszemre erősíti. Török kormánykörökben nagy visszatérést szült ugyan ez a folytonos gyanúsítás, de azért tartják magukat ahhoz a józan fölfogáshoz, hogy a félreértések nemcsakára kölcsönösen tisztázódni fognak s a két ország közt helyreáll a nyugalom. A török hadikészüldések híreire Bulgária is tüntetőleg kezdett fegyverkezni s készülődni a háborúra, ez azonban alighanem csak hamis alarm. Berlinben legalább annak itélik. A német diplomaták határozottan állítják, hogy Törökországnak nincs semmi háborús szándéka, s a bolgárok csak azért csapnak akkora lörmát, mert a bolgár-török határ annyira meg van rakva török katonasággal, hogy Bulgária nem képes érintkezni a Macedóniában garázdálkodó bandákkal. Hinc illae lacrimae, innen a bolgárok óbégatása a török hadikészüldések miatt, s innen még az is, hogy Szavov hadügyminiszter a dolgoba belekeverte még a török trónörökös kérdésé is. Erre vonatkozólag is meg lehet nyugtatva a világ, mert konstantinápolyi megbízható hírek szerint a szultánnak eszéjében sincs az évszázadok óta fennálló trónörökösli rendet megváltoztatni, vagyis azt, hogy a szultán után nem a fia, *Burhaneddin*, hanem a testvére, *Resad* bey kerül a trónra. (Jó,

jó; de hát akkor miért tartják Resád beyt szigorú őrizet alatt?)

Nyugodtan ítéljük meg a helyzetet Pétervárottnál is, ahol kizártnak tartják a bolgár-török háborút, mert nem hiszik, hogy Ferdinánd fejedelem Oroszország akaratára ellenére meg merje zavarni a békét. Petrov bolgár miniszterelnök egy német hírlapíróknak azt mondta tegnap Szófiában, hogy ettől nem is kell tartani, sőt beszűlőszavát adta arra, hogy Bulgáriának nincs harcias szándéka. Annál inkább fölteszik azonban ezt Törökországról, mely anyai csapatot vont össze a bolgár-török határon, hogy már nem képes élelmezni. „Mi természetesebb, mondá a bolgár miniszterelnök, mint hogy Törökország ezeket az ezredeket a nyugatra ázsiai legényeket, kiket az aratástól vontak el) már most sem lévén képesek élelmezni, egy szőp napon foglalkoztatni akarja, nehogy unalmukban lázongani kezdjenek.“

S mi természetesebb — mondá a miniszterelnök — mint az, hogy Bulgária szintén fegyverkezik, nem akarnám meglepetni magát. A határőrséget 5000 emberrel megerősíti s a burgasi ezredet hadilábra állítja.

A dolog tehát így áll: Bulgária nem akar háborút, de azért fegyverkezik. Törökország szintén ünnepélyesen kijelenti ezt, s nemkülönbön fegyverkezik. Most már csak bizonyos a béke. Legalább „egyelőre.“

A pápa haldoklik.

Budapest, július 5.

Semmi kétség többé, hogy a katolikus egyház agasztán fejedelem válságos órákat él. A mai táviratok már leplezetlenül kitarják a pápa betegségének nagyon komoly jellegét és katasztrófától félnek. A mai nap nem hozta meg az óhajtott megkönnyebbülést és ha imminens veszedelem nincs is, a gyöngye szervezet nem enged illuziókat. Maga a pápa teljesen tudatában van súlyos betegségének és egy távirat szerint az utolsó kenet feladását kérte. Alább közöljük a szentatyá betegségről érkezett táviratokat:

Róma, július 5.

A *Giornale d'Italia* jelenti: Az emult éjjeleken a pápa nem jó ault és izgatott volt. Ezért kimélné kellett magát. Azonban a szentatyá mindenáron fogadni akarta a magyar záradékokat. Ennek, tekintve még az utóbbi napok forróságát, az volt a következménye, hogy a pápa magas koránál fogva való gyengesége még fokozódott. (Egy másik távirat szerint a magyar záradékok élénk fellépése egy felizgatta a pápát, hogy alig tudott létezni. Szerk.) Ezután következő éjjel a pápa ismét álmatlanságban szenvedett. Ez a körülmény ugyan nyugtalanította a vatikáni személyiségeket, azonban az orvosokat nem, mert sem ájulásem láz vagy köhögés nem következett be, tehát egyike sem azon bajoknak, melyekről oly sokszor volt szó és amelyekben a pápa néha tényleg szenved. Dr. Laponni óvatosságból az éjszakát a Vatikánban töltötte. Az orvos a pápa magánkönnytírásban aludt, melyet a szentatyá hálószobájától csak függöny választ el. A pápa az éjjelt izgatottságban töltötte. Dr. Laponni 2 órakor a szentatyá ágyához lépett, ki beszélgetni kezdett vele. A pápa azt mondta, hogy álmatlansága következtében fáradtnak érzi magát, azonban, mint rendesen, ez alkalommal is tréfát. Dr. Laponni kívül a pápa mellett Pio Centra nevű komornyikja virrasztott. Reggel felé elaludt a pápa és délutánig pihent, úgy hogy dr. Laponni reggel elhagyhatta a Vatikánt és dolga után nézhetett. A pápa gyengesége a meleg évszak következménye. E gyengesége már egy ideje tart, úgy hogy ma reggel Bisleti főkamarásmester nyugtalan volt. Már az utóbbi időben gyakran terjedtek el nyugtalanító hírek a pápa egészségi állapotáról, melyek azonban túlzottak voltak. Azon ünnepek után, melyek a pápa jubileuma alkalmából a Szent Péter-templomban folytak le, a pápa ismét felidült, csakhogy ezután meghűlt és megbűléséből még nem gyógyult ki teljesen, amihez még emésztési zavar is járult. Dr. Laponni titokban tudta tartani a pápa gyengülését, mert elítélte a szentatyánál tett látogatásait, azt adván vatikáni látogatásai ürügyéül, hogy Mocenni biborokot kezel, aki betegnek feküdt a Vatikánban.

Róma, július 5.

A pápa parancsot adott, hogy péntek reggel 8 órakor kocsis álljon rendelkezésre a kertekben való sétakocsizásra. Miután azonban 6 szentsége az éjjel nem aludt, már 1/8 órakor lement a kerbe és miután a kocsist nem találta, estéláni indult botjárta támaszkodva. Azt hiszik, hogy ez alkalommal kiizzadt. Visszatérve termeibe, panaszkodni kezdett a pápa, hogy nem jól érzi magát. Délután érkezett meg Laponni. Tegnap reggelre is kerti sétakocsizás volt

kitűzve, de a pápa nem ment le. Ezután terjedt el a hír a pápa megbetegedéséről.

Róma, július 5.

Az összes lapok közölnek jelentéseket a pápa megbetegedéséről. A *Tribuna* szerint a szentatyá kétszer elájult, egyszer az éjszaka folyamán, egyszer pedig reggel. Voltak olyan pillanatai, amidőn állapota komoly aggodalomra adott okot. A ma reggeli ájulása után mely minleg fél óráig tartott, feltűnő javulás állott be, amely után a közvetlen veszedelem kizártnak látszott, úgy hogy dr. Laponni elhagyhatta a Vatikánt. A *Tribuna* értesülése szerint a klerikális lapok utasítást nyertek, hogy gyengítsék a pápa betegségének komolyságáról elterjedt híreket és cáfoljanak meg minden riasztó jelentést. Hír szerint a pápa megbetegedésének hírére több pápai méltóság ment a Vatikánba tudakozódni, azonban nem volt közöttük egy biboros sem, mert a pápa megbetegedésének híre csak este jutott köztudomásra.

Róma, július 5.

Az *Osservatore* és *Voce della Verità* című katolikus lapok külön kiadásban közlik a pápa állapotáról szóló jelentést és nyomatékosan felszólítják a hívőket, hogy imádkozzanak a pápa meggyógyulásáért. — A *Tribuna* is megjelent külön kiadásban, melyben az áll, hogy a pápa tüdőgyulladásra azon betegségi formák egyikét mutatja, melyek agy embereket szoktak megtámadni, kiknek szervezete nem elég erős az ellentállásra és azért nem is mutatkoznak lázas tünetek. Hír szerint a konzultáció közben azt mondta a pápa Mazzoninak:

— Most az első alkalom, hogy állapotomat kevésbé reményteljesnek találják.

Mazzoni bátorította a pápát. Mazzoni 6 szentségének simuláns szereket, valamint többször adandó bouillont, bort és konyakot rendelt. Az orvosok tanácsára a pápa fekvését gyakran megváltoztatják. A *Tribuna* szerint a király, ki Raconigiben időzik, számos táviratot vett Zanardelli miniszterelnöktől. Sok távirat megy a külföldi nunciatúrákhoz is.

— Délélt 8 óra 35 perckor.

A *Popolo Romano* szerint a pápa az éjjel nyugodt és a Vatikánban minden csendben volt. A *Messagero* azt jelenti, hogy este kissé rosszabbodott a pápa állapota és mert dr. Laponni a szentatyánál szivgyengeséget észlelt, egész éjjel betegágyánál virrasztott. Emittett lap azt is hozzátézi, hogy az éjjel az a hír is elterjedt, hogy a pápa állapota igen aggasztó, csak hogy ezen híresztelést később megcáfolták. A *Voce delle Verità* csak az *Osservatore Romano*tól tegnap este nyilvánosságra hozott hírt közli.

— Délélt 10 óra 35 perc.

(A Stefani ügynökség jelentése.) A pápa nyugodtan töltötte az éjjelt úgy, hogy dr. Laponni 5–6 óráig aludhatott. A szentatyá állapota változatlan. Sem javulás, sem rosszabbodás nem állott be és állapota még mindig komoly természetű. Délélt 9 óra 30 perckor dr. Laponni Mazzoni tanárral érkezett. Valószínű, hogy azt határozták el, hogy jelentést fognak közölni a pápa állapotáról, azonban intézkedéseket akarnak tenni aziránt, hogy miután a pápa a hírlapokat óhajja olvasni, erve a szentatyá ne nyugtalanítsák. Dr. Laponni délélt rövid időre lakására ment, majd visszatért a Vatikánba, hol állandóan fog időzni.

— Déli 12 órakor.

Délélt 11 óra 20 perckor a pápa egészségi állapotáról a következő jelentést adták ki a Vatikánban: Dr. Laponni, aggodván 6 szentsége állapota miatt, tanácskozott Mazzoni tanárral, aki orvostársi diagnózist, mely agykori tüdőelkeményesedésről szól, helybenhagyta és az eddigi kezelési módot helyeselte. A szentatyá általános állapota, magas korára való tekintettel, komoly, a jelen pillanatban azonban a veszély nem imminens.

— Délután 2 óra 15 perckor.

Dr. Laponni és dr. Mazzoni gondosan megvizsgálták a pápát. A vizsgálat majdnem egy félórát vett igénybe. A konzultáció közben a majordomus, a főkamarásmester és egyéb pápai méltóságok az előtérben tartózkodtak. A vizsgálat után adták ki a jelentést. *Eldűg nem ismerlek a valóságot* a pápa állapota felől. A jelentés *közéledő általános szomorúságot* keltett. A pápai gárdák parancsot kaptak, hogy együtt maradjanak. *Oreglia, Di Pietro, Gotti, Mocenni* és *Rampolla* biborosok délélt tanácskoztak. Este Laponni és Mazzoni újból meg fogják vizsgálni a pápát és újabb jelentést fognak szerkeszteni. A diplomáciai testület több tagja érkezett a Vatikánba a pápa egészségi állapota iránt érdeklődni. A kardinális vikárius imádságot rendelt el a templomokban.

— Délután 3 óra 15 perckor.

A Stefani ügynökség jelentése. A délután folyamán a pápa állapota kissé rosszabbra fordult. Dr.

Mazzoni kijelentette a Stefani-ügynökség tudósítójának, hogy úgy látszik, hogy a betegség el fog húzódni, miért is a pápa állapota komoly, bár a veszély jelen pillanatban nem imminens. Laponni és Mazzoni jelentést tettek a pápa öcsésének, gróf Pecci Camillonak és Rampolla biboros államtitárnak 6 szentsége komoly állapotáról. A Vatikán környékén semmiéle rendkívüli változás nem észlehető.

— Délután 5 óra 15 perckor.

A Vatikán környékén minden csendes. A Szt. Péter-tér képe olyan, mint máskor. Csak biborosokat és magasrangú papokat látni, amint a Vatikánba mennek. Ma reggel Rampolla biboros-államtitár hírt adott a szent-kollégiumnak a pápa állapotáról. A camerlengo biboros 11 órakor a Vatikánba érkezett; 1 órakor távozott onnan, 4 órakor ismét visszatért és még most is benn időzik. A Vatikánba érkezett biborosok között van, Serafino Vannutelli, Gotti és Dio Pietro. A nagykövek tudakozódtak őszentsége állapota felől. Számos távirat érkezett Olaszországból és az egész külföldről, melyekben tudósítást kérnek a pápa állapotáról.

— Este 7 óra 15 perckor.

A pápa állapota változatlan. Délután nem adtak ki orvosi jelentést, a legközelebbi csak esti 1/2 órák fog nyilvánosságra jutni. A délután folyamán 6 szentsége állapotában csekély javulást észleltek. A pápa, ki tegnap és ma reggel felvette az urvacsort és tegnap teljes nyugalommal néhány utolsó személyes intézkedést tett, hirszerint az a fenntartással közölt óhajtatást fejezte ki, hogy adják fel neki az utolsó kenetet.

— Este 9 órakor.

A 8 óra 40 perckor megjelent orvosi jelentés a pápa egészségi állapotáról a következők mondja: A pápa reggel óta kissé gyengült. A tüdő kóros állapota változatlan. Lélekzése lehetőleg gyorsított, kissé gyengült, de nem rendetlen. Hőfoka a normális alatt álló. A beteg teljesen eszméletlenül van. Aláírva: Laponni, Mazzoni.

Róma, július 5.

(A Stefani-ügynökség jelentése.) Az éjjel folyamán Centra első és De Castro második komornyik virrasztottak a pápa ágyánál. A *Tribuna* szerint Laponni az éjjel folyamán stimuláns-szereket adott be a pápának, mert szivgyengeség állott be. Laponni kijelentette, hogy a pápa az éjszakát elég jól töltötte, de állapota, gyengeségére való tekintettel, elég komoly. A vatikáni gyógyszerár állandóan nyitva és oxigént tartanak készen. A kardinális vikárius elrendelte, hogy az összes templomokban imákat mondjanak pro pontifice informo és ténessék ki a szentsége, ami a pápa súlyos megbetegedését jelenti. A camerlengo biboros eddig még nem ment a Vatikánba.

Róma, július 5.

A *Giornale d'Italia* egy mérvadó személyiségtől nyert információ alapján kijelenti, hogy kérdéses vajjon a szentatyá kiállja-e a betegségét. Nagyon csekély a reményiség, hogy a pápát életben tudják tartani. Jelen pillanatban ugyan nincs veszedelem és lehet, hogy a pápa még öt hét napig életben marad. Nem szabad azonban illuziókat átgondolni magunkat. A tüdőgyulladás összefügg a gyenge szív működéssel. Az említett lap késébevonja, hogy a pápa elájult vagy emésztési zavartan szenved. A pápának nincsen láza, nem köhög és oxigént nem alkalmaztak nála. Bár állapota nagyon komoly, jelen pillanatban a legrosszabbtól nem kell tartani. Hír szerint a pápa néhány percre megkönnyebbült. Állapota azonban az orvosok fáradozása dacára is rosszabbul van. Midőn dr. Mazzoni ma reggel a Vatikánba jött, a szentatyát karosszékekben ülve találta. A pápa tudja, hogy betegsége súlyos. Azonban jókedvű és csak nagyfokú gyengeség miatt panaszodik. A betegsége biboros sem lépett be. Szigorú intézkedések történtek, hogy idegen személyek ne léphessenek be a Vatikánba. A világ összes egyházkerületének meghagyták, hogy imádságot rendeljenek el a pápáért.

HIREK

Budapest, július 5.

— BUDAPESTI NAPLO. Junius 30-ikán új előfizetés nyílt a Budapesti Naplora. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Józsa főherceg kíséretével együtt ma este Kisjenőre Budapestre érkezett. — Gróf Csekonics Andrást, a Magyar Völkérszerkesztés-egyesület elnöke, ma Bécsből hazautazott Budapestre. — Farkas Sándor tábornagy ma Budapestről Bécsbe érkezett.

— **Uj magyar nemes.** A király a személye körül miniszter előterjesztése folytán dr. Kovács Gyula udvari tanácsos budapesti tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanárnak és törvényes utódainak, a jogi oktatás terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet a *keveházi* előnévvel díjmentesen adományozta. A hivatalos lap vasárnapi száma közli az erre vonatkozó királyi kéziratot, amely már *Kluken-Héderváry* ellenjegyzésével jelent meg.

— **A főpolgármester szabadsága.** Márkus József főpolgármester ma hetheti szabadságára elutazott a fővárosból. Távolléte idején a sűrűsebb ügyeket *Halmos János* polgármester intézi el.

— **Bucus Ujlakon.** Ma tartották meg Ujlakon óriási részvétel mellett a buscut. Tünderék ember rándult át Budára, a villamos kocsi, helyihajók zsufolóság megteleve közlekedtek már a kora reggeli óráktól kezdve. A buscu egyházi része a plébániatemplomban folyt le. Reggel hat órakor dr. *Denkovic* Agoston csendes misét mondott, majd nyolc órakor prédikált. Fél tíz órakor *Stacke István* hitánár német szentbeszédet tartott, amelyet zenés nagymise követett. A szertartás Ott Ádám plébános tartotta nagy segédlettel. Közben körmenet volt, amelyben résztvettek a kerület egyesületeinek, tagjai zászlók alatt, az iskolásleányok fehér ruhában, fátyalal, koszorúval. A mise után a plébánián diszebb volt, amelyen a kerület előkelőségei is jelen voltak. Az egyházi ünnepet 4 órakor litániával fejezték be. A mulatság délután kezdődött meg a Kolosy-téren s a Bécsi-uten felállított sátrak között, estefelé pedig a tünderék ember elszéledt a kis kocsmákba s tartott a vigasság a késő éjjeli órákig.

— **Adomány.** *Jézsej Ágost* főherceg 200 koronát, *Hatvány-Deuts* Sándor pedig néhai atyja hagyatékából 500 koronát adományozott a Pesti első bölcsőde-egyesületnek.

— **Templomavatás.** Nagyvárdról táviratozzák: Az ágostai evangélikus egyház szép új templomát ma avatták fel ünnepélyesen az összes katonai és polgári hatóságok jelenlétében. *Zelenka Pál* püspök magasszárnyalású felavató beszéde után *Révész* esperes szónokolt. Délelőtt diszebb volt. A szép templomot *Pecz Samu* műegyetemi tanár tervezte és ifj. *Rimánóczy Kálmán* nagyváradi építész építette.

— **Kapisztrán János esztendői.** Nagyszőlősi táviratozzák, hogy a város környéken ásatás közben megtalálták a híres *Kapisztrán* János ferencerdői szerzetesnek, Hunyadi János barátjának esztendőit. Az érdekes hír úgy szól, hogy *Volenszky Kálmán* ügyvéd Hankó-vármóron levő szőlőjében ásatás közben egy XV. századbeli koporsóra akadtak és leinyitván, egy esztendőzár találtak benne a XV. századbeli ferencerdői életében. Sok historiai adat arra vall, hogy a törökverő szerzetes sírját Nagyszőlős közelében kell keresni és így érthető, ha a nagyszőlősiek már is biztosra veszik, hogy a talált esztendő csakugyan a híres *Kapisztrán* Jánosé. Az érdekes leletről táviratilag értesítették az orsz. régészeti egyesületet.

— **Polgári iskolai egyesület.** Fiuméből táviratozzák: Az országos polgári iskolai egyesület ma délelőtt kezdte meg idei rendes közgyűlését *Lád Károly* elnöke alatt. *Lád Károly* elnök tetszéssel fogadott megnyitó beszédében kiterjeszkedett a polgári iskolai tanárok fizetési ügyére is. Azután áttért a tantervezésre, amelyet a közgyűlés holnapi ülésén fog megvitatni. Végül üdvözölte a kormány képviselőjét s a polgármester képviseletében megjelent *Dalmartello* Arthur városi iskola-ellenőrt és a megjelent tagokat.

Utána *Donáth* osztálytanácsos közölte, hogy *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter a kormányzó kére fel képviseltek, aki azonban akadályozva van s ezért őt bízta meg a képviselettel. Az ég áldását kéri a közgyűlés munkájára. *Dalmartello* a város és a polgármester nevében class nyelven üdvözi a közgyűlést és köszönetét fejezi ki, hogy Fiumét választották a közgyűlés helyéül. Kívánja, hogy Fiume szerzetesét szertvivőgyék az országba és átlátaltják növendékeikbe. A szavazatszedő-bizottság megválasztása után *Lád* elnök örömmel emlékezik meg arról, hogy a közoktatásügyi tárcza vezetésével ő felsége ismét dr. *Wlassics* Gyulát bízta meg. Indítványára a következő táviratot küldték a miniszterhez:

Az országos polgári iskolai egyesületnek Fiumében egybegyűlt tagjai átváta az öszinte tisztelet és ragaszkodás érzéseitől, amelyekkel nagyműveltség mint úgyünk lelkes fennkölt szellemű vezetője és szellemi erkölcsi védője iránt viselkednek, igaz örömmel üdvözlik nagyműveltségodat újra a magyar művelődés és közoktatásügy terén való folytatódó munkájához, melyhez a Mindenható áldását kéri. Az egyesület közgyűlése nevében *Lád Károly* elnök.

Dr. *Agh Géza* (Budapest) ezután felolvasta „A magyar család és iskola” című előadását, amelyben hangsúlyozta, hogy az iskolának a szülőkkel közösen kell munkáskodni, hogy a társadalomnak és a hazának hasznos polgárokat neveljenek. Utána *Kramer József* (Kismarton) tartott előadást „A lélektan szerepe az iskolában” címen. *Végh Mihály* egyesületi titkár a

gyermek egyéniségének lélektani alapon való tanulmányozásáról tartott felolvasást. Azután *Kurzweither* (Budapest) előadása következett: „A természetudományok és a nevelés” címmel, melyet *Volenszky Gyula* egyesületi titkár olvasott fel. Az előadók nagy közönyt elismerést szavaztak.

A közgyűlés után közbéd volt a Deák szállóban, amelyen számos póbarköszöntő hangzott el. A közgyűlést résztvevői délután hajón Abbáziaba rándultak, ahonnan 7 órakor érkeztek vissza. Este 9 órakor a népkertben vacsora volt. A gyűlés előtt megtekintették a város nevezetességeit. A közgyűlést holnap folytatják. Ugy holnap délután, mint kedden délután szintén kirándulásokat írogat tenni. Mintegy hivatalon Pólabá, Trieszbe és Velencébe, innen pedig visszatérően Adelsbergbe a cseppkőbarlang megtekintésére mennek. Mintegy negyvenen az állam támogatásával három hétre Olaszországba mennek a nagyobb városok megtekintésére.

— **Röser Jánosné ünnepése.** Ábból az alkalmából, hogy a király *Röser* Jánosné, a Kisdudnevelők Országos Egyesületének alelnökjé a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki, az egyesület ma délelőtt a Röser-éle nevelőintézet dísztermében ünnepi közgyűlést tartott, amelynek keretében *Hagara* Viktor főispán, az egyesület elnöke, lelkes, szép beszéd kíséretében ányujtotta *Röser*nének a királyi elismerés díszes jelvényét.

Az ünnepi gyűlést, amelyen a közoktatásügyi miniszter képviseletében *Molnár* Viktor miniszteri tanácsos jelent meg. *Hagara* Viktor elnök nyitotta meg ismertető beszédével az összejövetel előjátékát. Ezután küldetés ment az ünnepelt, akit a terembe léptekor viharos éljenzés fogadott. Az ovónók kora üdvözölő dalt énekel, az elnök pedig a mindenhát szeretet nevében, amelynek a mai ünnep köszönetét, föltűzte *Röser*né keblére a királyi kitüntetését, kérvé őt, hogy maradjon továbbra is védője az egyesületnek és a kisdudnevelésnek. *Röser* Jánosné megfogadta a köszönetet meg a kitüntetés s ígérte, hogy tetteivel utólag fogja kiérdemelni a királyi kegyelet. Majd *Fabian* Irma egyesületi titkár köszöntötte szép beszédében az ünnepeltet, biztosítván őt az ovónók törhetetlen ragaszkodásáról és igaz szeretetéről. *Tóth* Jolán erre elszavalt *Kovács* Sándor alkalmi költeményét, zajos tapsot aratva vele. Miután a közgyűlés *Gád* Vilma ovónó indítványára még elhatározta, hogy *Wlassics* Gyula miniszterhez köszönetlevelet írjon, amiért a kitüntetés legmagasabb helyen előterjesztette, a szép ünnep az ovónók karának énekével ért véget.

— **Magyar kultúr-ünnepség.** Mint *Lugosról* jelentik; az oltáni *Magyar Zene-és Dalegyesület* egy nagy magyar kultúr-ünnepélyt fog rendezni. Ez az egyesület az országban egyik legelőrebb da'ardája, mely a legnehezebb körülmények között ötven éven túl teljesítette már a magyar zene és dal ápolásának nehéz misszióját azon az exponált vidéken. Ma ugyanis a szép multu egyesület elhatározta, hogy ötvenéves jubileumát megünnepli, melyre az egész ország dal-egyesületeit meghívják s egyben új zászlóját is fel fogja szenteltetni. Védnökül *Pogány* főispánt választották meg.

— **Tüntetés Kossuthék ellen.** A szociáldemokraták párt mai gyűlésén az a hír terjedt el, hogy *Kossuth* Ferenc pártbívei ma este tüntetést fognak rendezni a pártvezér mellett. Erre a hírre ma este félkilenc óra táján mintegy 5–6000 szociálista munkásember jelent meg *Kossuth* Ferencnek a József-kört és *Reviczky*-utca sarkán lévő lakása előtt s ott egy kis parázs tüntetést rendezett *Abcugolták* *Kossuth* Ferencet, *Héderváry* miniszterelnököt s a függetlenségi pártot. A tüntetésről hamarosan tudomást szerzett a rendőrség, amely szétzavarta a tüntetőket. Eközben két embert előállítottak a nyolcadik kerületi kapitánysághoz. A szőrtbenett tüntetőeknek egy része kisebb csoportokba verődve, a József-körtön s *Erzsébet*-körtön át a függetlenségi pártkör helyisége elé vonult s ott újra nagy abcugolásban tört ki. A körben alig volt élet s a pár égő lámpák s eloltották, amikor felhangzott az első abcug. A tüntetők állást foglaltak a pártkör helyisége előtt és az utcán és mindaddig folyt a tüntetés, amíg meg nem érkezett a hetedik kerületi kapitányságról egy szakasz lovasrendőr, amely azután szétkergette a tüntetőket. Körülbelül féltízig tartott ez az utcai demonstráció s tíz óra felé már minden csendes volt az *Erzsébet*-körtön. Csak a készenlétebe helyezett rendőrség mutatta meg ezután, hogy valami nagyszabású tüntetés készül.

— **Fogházás fájdalom nélkül.** Olyan hír érkezik Németországból, mely a fogfájós embereket a legnagyobb gyönyörűséggel fogja eltölteni. Dr. *Braun* német sebész ugyanis egy a lipsei orvosi egyesületben tartott előadásában kifejtette, hogy a mellékveséből előállított preparátumnak és a cocainnak összekeveréséből olyan orvosságot sikerült előállítania, mely a foghúst teljesen érzéketlenné teszi és a mellett a vérzést is megakadályozza. Így megőrlött, hogy betegek, kiknek bekötötte a szemét, csak akkor hitték el, hogy az operáció megtörtént, mikor meg-

mutatták nekik a kihuzott fogat. Ha ez a hír igaz, akkor felvirrad a fogfájósok napja! Ugy fognak menni a fogorvoshoz, mint a bába. A híres fogház-szerszámok és az a bizonyos bárony-szék elvesztik léleletes jellegüket. Lesznek, mint a többi szerszám és a többi szék, közönségesek, szürkék. Így fordul a világ s'ra, így lesznek az elsőkből az utolsó és így válik végre igazsággá az a reklámokban sokszor hirdettet világbolondias, hogy nincs többé fogfájás.

— **Franciák véleménye a belgrádi király-gyilkosokról.** A *Neues Wiener Journal* egy párisi levelezőjének utján több hírneves francia férfiak véleményét kérte a belgrádi király-gyilkosokról. Minthogy ezek a kritikák rendkívül érekesek és jellemzők arra nézve, hogy milyen óriási különbség van a politika befolyásolta hivatalos nyilatkozatok és a függetlenül ítélek véleménye között, az alábbiakban közöljük őket.

Chénon tanár,

a párisi jogi fakultáción a közjog tanára.

Tiszta jogi felfogás szerint Sándor király és *Draga* királyné gyilkosait üldözni kell és a szerbiai büntetőtörvény rendelkezése szerint büntetendők.

Firmin Faure képviselő.

A királynét semmiért a világon nem lett volna szabad bántaniok. Személyét szentnek kellett volna tekinteniök, nem azért, mert királyné, hanem mert asszony volt.

Henri des Houx publicista.

Nem ismerek történetirő republikánust, aki a sok forradalmi esemény közepette, különös rokonszonnal tárgyalta volna *Marie Antoinette* kivégzését. Pedig ezt a szerencsétlen asszonyt elítélték, noha a törvényszék, mely kimondta rá a halált, nem volt szabályszerű. Én a szerbiai tisztek dicsőségüknek hirdetik, hogy éjnek idején meggyilkolták *Draga* királynét.

Asszonyt, ki nem hóhér kezén végzi életét, csak gyilkos ölhet meg. Nincs olyan politikai motívum, mely igazolható egy asszony megölését. És ha bebonyított tény is, hogy a világtörténet teli van kegyetlenségekkel, a belgrádi vérengzés még ezek sem igazolják. Sohasem hallottam, hogy tisztek öszeseküvést szöttek volna — asszonyok meggyilkolására, követelt volna bár ez az asszony ezernyi bünt el és érdemelt volna bár akármilyen nobél büntetést.

I. Péter a szerb parlament előtt ma még sajnálja magát, hogy ily módon büntelnie hagyhassa a gyilkosokat. Eltejejt, hogy az uralkodóknak ma prerogatívái között, melyek semmiféle parlamentől nem függnek, a legelső az igazságszolgáltatás. Az a király, aki nem igazságos, nem is király.

Gróf Mowj,

volt francia követ.

A királygyilkosságban részvétel szituációjára vonatkozó kérdés a következő három pontra bontható: 1. A tiszta jogi momentum. 2. Az általános, nemzetközi politika momentum. 3. Az új király személyes érzésének momentum.

A jogi szempontból nézve az eseményeket, az áldozat engesztelését követel. A nemzetközi politikára való tekintet szintén követeli a gyilkosok megbüntetését, minthogy a civilizált világ közvéleménye elég világosan kifejezte a belgrádi vérengzés fölötti megbátránkosztást. Így csak a harmadik momentum marad: a király személyes érzése. Kérdése a dolog „en cas de conscience politique” a politikai lelkiismeret kérdése. Nem marad más hátra, mint hogy bevárjuk, hogy mint jog a király ebből a világtörténelemben pártatlanul álló dilemmából kibontakozni.

— **Az anarkista műközése.** A párisi rendőrséget a minap arról értesítették, hogy egy *Parmeggiani* nevű anarkista Londonból Párisba érkezett s *Narcy* álnév alatt a Rue de Lourdes egyik házában lakik. A rendőrség legott intézkedéseket tett *Parmeggiani* letartóztatására, vállalkozása azonban sikertelen maradt, mert a háza benyomuló rendőrök a lépcsőn több asszony föltartóztatta, ami által az anarkista egérutat nyert s a szomszéd ház tetőjén át elmenekült. A rendőrség erre házkutatást tartott s egy nagystíliu orgazda-tanyát fedezett fel. A Rue de Lourdes ház szobái zsutolva voltak értékes műkinesekkel, ékszerekkel, sőt a folyosók, faliszekrények és pincehelyiségek is valóságos muzeumok voltak. A megtalált műtárgyak értéke szakértők véleménye szerint is több millióra megy. *Parmeggiani*ról tehát kiderült, hogy az anarkista nevet közönséges nemzetközi tolvajlások cégerül használta, s hogy a darék ember senki másé, mint egy tolvajbanda főnöke.

A rendőrség a mesés kincsek fölfedezésével nem elégedett meg. Folytatta a házját a meggrótt *Parmeggiani* után, míg végre egy padlásszobában akad rá, ahol legott le is tartóztatta. Ekkor azután cira dolgok derültek ki *Parmeggiani*ról. Első sorban

is az, hogy a derék ember katonaszökevény s miután az olasz hadseregből megszökött, az anarkisták gyülekezeteiben vállalt szerepet s csakhamar híres emberré lett azáltal, hogy tüzes beszédeivel lázba ejtette elbarátaikat. A párisi, brüsszeli és londoni anarkista körök eleinte nagyon bíztak benne, utóbb azonban, főleg, mikor az *Anonymat* nevű anarkista egyesületet alapította Londonban, gyanakodni kezdtek rá s a rendőrség fizetett kémének tartották. Még ebben az időben is azonban nagy munkásságot fejtett ki Parmeggiani. Társasága úján heves hangú rőpiratokat tetteit közzé *Malatesta*, *Malato* és *Pouget* ellen. Ekkor érte őt az első katasztrófia. Az angol rendőrség széledelgés és zsarolás miatt letartóztatta és börtönbe vetette. Az ügyes Parmeggianinak sikerült megszöknie börtönéből s szabadságát Párisban akarta élvezni. Nagyon érdekes, hogy a nyugtalan véru ember nem tudta szabadságát kiélni. A görög-török háború idején önkéntes csapatot szervezett, melynek az lett volna a hivatása, hogy görög lofogó alatt harcoljon. A szabadsághősök azonban nem indultak el, mert Parmeggiani ekkor ösmeretséget kötött *Limontin* asszonnyal, akivel együtt lópták a most megkerült műkinceseket. Most, hogy Parmeggiani a rendőrség kezébe került, ki fognak tenni azok a vonatkozások, melyek a nemzetközi anarkizmus és a nemzetközi betörő-és tolvajbandák közt fennállanak.

— **Uj amerikai kábel.** New-Yorkból távirtozók: Ma nyitották meg az új amerikai távirto kábelvonalat, mely a Csendes óceánon át összeköti az *Egysül-Államokat* Honolulu és Guaman át a *Filippinakkal*. *Mackay*, a kábelársulat elnöke, ki Roosevelt elnökkel Oysterbaiban (New-York állam) tartózkodik, távirtozot menesztett a világ körüli az *elnök* címére, akibezt ite pere mulva érkezett.

— **Rendőri hírek.** *Katz Imre* 50 éves szobafestő tegnap az újpesti jutagvárbán egy létráról lezuhant. Agyrázkódás tüneteivel vitték a Károlyi-féle kórházba. — *Rotter Dezső* 31 éves ács-segéd (lakik: Ujpest, Osz-utca 44.) Ujpest-István elken a máv. nyugati műhelyeinek a tetőzetén dolgozott. Munkáközben a szél lekapta a kalapját. Utána kapott amiközben egyensúlyt veszített és lezuhant a tetőről. A mentők a gróf Károlyi-kórházba vitték. — *Polgár Gyula* 29 éves nős adófelügyelői hivatalnok tegnap Ülőit ut 24. számú lakásán ciankált ivott. A mentők súlyos sérülésekkel a Rókus-kórházba vitték. Tetéinek okát nem mondja meg.

SZÍNHÁZ, ZENE

— **Bartóky Matid Amerikában.** *Bartóky Matid*, a jeles fiatal énekesnő, aki néhány év előtt a m. kir. Operaházban tünt fel nem közönségs tehetségével, az utóbbi esztendőben külföldön működött, ahol — **Sonzogno** egészre alatt — sikerre-sikert aratott. A mult szegont Malta szigetén töltötte, ahol — mint az angol királyi színház primadonnája — *Faustban*, *Bohémekben*, *Salvator Rosában* és *Carmenben* lépett fel. Ezután New-Yorkban és Londonban hangversenyzett, ahol a kritika nagy elismeréssel emlékezett meg gyönyörű hangjáról és jeles iskolázottságáról. Az énekesnő a jövő szegonra Buenos-Ayresben fog működni, mint a **Sonzogno-féle** *staggione* primadonnája.

— **Ejjele menedékely.** *Gorkij* darabjának második előadása még nagyobb közönség előtt s még nagyobb sikerrel folyt le a Budai Színházban. Szinte életveszélyes tolongás volt a színházban s ez a hatalmas halgatóság a felvonásokötet egyszerűen végigtapalta. Annyi kihívás máskor két hétre is elég. A szereplők közül ma is *H. Borostyán Sári*, *Fáy Flóra*, *T. Hadrik Anna*, *Ivcsányiné*, *Réthey*, *Szirmai*, *Kiss Mihály*, *Csiszér* és *Ujvári Károly* tetszett legjobban s megannyiukat számtalanszor tapsolták ki az egyes felvonások után.

— **Tollagi vendégszerelése Keszthelyen.** *Tollagi Adolf*, a Magyar Színház kitűnő komikusa e héten Keszthelyen, *Micssey F. György* társulatánál fog vendégszerelnie. Tollagi három legjobb szerepében lép fel, a „*Stern Izsák*,” „*Szép Heléna*” és a „*Lumpaciús*” című darabokban.

— **Mascagni elmozdítása.** Alighogy hazaért Mascagni nagy kudarcokkal járt amerikai utjáról, pört indított *Nasi* közoktatásügyi miniszter ellen, amiért elmozdította őt a pesarói konzervatórium igazgatói állásától. Három ügyvédje is volt Mascagninak, akik 31 lok Celsius mellett kimondták fehérre mosdatni a szerocent és beigazolni, hogy a világhírű zeneszerző elmozdítása törvénytelen volt. Hétfőrs beszédekre *Calabresi* kínostári ügyész alig husz percig válaszolt; de minden szava törzuraként hatott. Elmondotta, hogy Mascagni visszahelyezése a pesarói intézet élére annyi volna, mint elbujtani Pesaro egész lakosságát, a prefektustól az utolsó napszámosig arra, hogy Mascagnit kiűzzék a városból. Mascagni hihetetlen dolgokat művelt a rend ellen, az igazságos kormányzat ellen, slyosan vétett a tanintézet

jó vezetése ellen és azonkívül durván megtámadta Pesaro minden közhivatalát. Egy zeneiskolai igazgató, aki büntetlenül írhatja a közoktatási miniszternek: „akkor hagyja el tanítványait, amikor és ameddig neki tetszik, hogy Madridban vagy Berlinben vagy Budapestben hangversenyezzen; a miniszter nem ért zenei dolgokhoz, tehát ne is törődjék Pesaro konzervatóriumával”, sehol a világon nem tűrnék el. Mascagni növendékei nem tanulhaták, mert nem volt óra-rendjük, se tantervük, se egyéni oktatásban, se utbaigazításban nem részesültek, gyakorlatikat nem ellenőrizte senki, csak eleinte készítették őket elő két-három hangversenyre. Mascagni sokszor egész szemezsterelen keresztül távol volt; a növendékeket hónapokon át nem tanította senki és többen hazautaztak, nem tanultak semmit, nem tudnak semmit, négytíz hónapig Pesaróban voltak mindegy komoly munkálkodás híján és amikor végre ez a botrány kislit, Mascagni fényes bizonyítványokat írogatott nekik, amelyekben a áradzó dicsérrellet (tanuskodik képeségeik, haladásuk és tehetségeik mellett, hat hónap helyett öt tanévrt írt be bizonyítványaikba és oly szakok teljes befejezéséről állított ki bizonyítványt, amelyeket a növendékek egy óráig sem halgattak. Itt a tanító lelkiismeretlensége már bün, mert a bizonyítványok ily rosszhiszemű kiállítására nem egyéb, mint közokiratok hamisítása. Az utolsó argumentum hallatára a közönség zúgó tapsokba tört ki. Az államtanács 21 nap mulva hozza meg a döntő ítéletet.

— **Hangverseny.** A kasai Rákóczi-szobor javára Vihnye furdón esütörtökön, július 9-én nagy-szabású hangversenyt rendeznek több jóvárosi művész közreműködésével. A hangversenyen részt vesznek: *Pázmány Ferenó*, *Déri Gyula*, *Dajka Balázs* és *Fugin Leona*.

MŰVÉSZET

— **Madarász Viktor műveinek kiállítása.** A *Nemzeti Szalon* igazgatósága elhatározta, hogy az egyesület tízeves fennállásának emlékére *Madarász Viktor*-nak, a magyar történeti festészet mesterének műveiből gyűjteményes kiállítást rendez. *Ernszt*, *Lajos*, a *Szalon* ügyvezető igazgatója most *Párisba* utazott, hogy *Madarász* műveit, aki 15 évig élt Párisban, összegyűjtse és a kiállítás részére megszerezze. A *Szalon* igazgatósága ezután is felkeri mindazokat, akiknek birtokában *Madarász-féle* képek vannak, hogy azokat a kiállítás részére jelentsék be. A szállítási és biztosítási költségeket a *Nemzeti Szalon* fedezi.

— **Turul-émlék a királyi várpalotán.** A budai új királyi várpalotának egyik legszebb művészeti ékes-sége lesz a Turul-émlék, mely a várkertben, közvetlenül a síkló budai főljérőjénél fog emelkedni. A talpzata hazai természetből már fel is van állítva és a kibontott szárnyu óriási Turul-madar mintája is kész-sen van *Donáth Gyula* szobrász műtermében, akit az építésvezetés bizott meg az emlék mintázásával. A szoborművet még ez évben elhelyezik a talpazaton, ahonnan látható lesz ugy a budai, mint a pesti oldalon.

— **Az Iparművészeti Társulat karácsonyi tárlata.** A Magyar Iparművészeti Társulat felhívja a hazai tervező művészeket és művészi iparosokat, hogy a társulat folyó évi karácsonyi kiállításán vegyenek részt. A kiállítók buzdítására szolgálnak a kiállítás alkalmából kiűzött következő kitüntetések, illetőleg díjak:

a) A vallás- és közoktatásügyi miniszter által alapított állami nagy aranyérem, amely kompozíció és kivitel tekintetében feltétlen becsü műipari munkáért ítélhető oda — b) A kereskedelemügyi miniszternek 2000 koronás nagy díja, melyet kizárólagosan iparosok kaphatnak, kiváló műipari munkáikért, tekintet nélkül arra, vajjon a saját vagy mások tervei után dolgoztak-e. — c) A kereskedelemügyi miniszternek állami érme, melyből több példány odaítélhető s amelyre nézve különben a b) pontban foglaltak irány-adók.

A társulat különös slyt helyez arra, hogy a kiállításra kerülő munkák lehetőleg olcsók legyenek s lehetőleg karácsonyi ajándéktárgyul szolgálhassanak.

SPORT

— **Kerékpárverseny.** Sikerült versenyt rendezett a *Fővárosi Kerékpár-Egyesület* a millenáris versenypályán. Szépszámu közönség jelent meg és különös érdeklődéssel várta a Magyar kerékpáros-derby döntő futamát. Ezúttal *Frisch Márton* vitte el a kékszalagot, melyet tavaly és azelőtt *Biharynak* sikerült megszereznie. *Bihary* most katona s így tréning hiányával állott ki a küzdőterre. Az elég változatos verseny a következő sorrendben folyt le:

I. *Megnyitó verseny*, 100 méter. I. *Komjáthy*, 2. *Vadas*, 3. *Löwy*.

II. *Magyar kerékpáros-derby*, 2000 méter. I. *Frisch*, 2. *Posszert*, 3. *Löwy*, 4. *Püspöky*.

III. *Junior-verseny*, 1000 méter. I. *Pilisi*, 2. *Garló*, 3. *Kuszt*.

IV. *Szénior tereőny verseny*, 1000 méter. I. *Engel*, 2. *Kébo*.

V. *Tandem verseny*, 2000 méter. I. *Porszert-Komjáthy*, 2. *Beimler-Husztólesz*, 3. *Gyulay-Bauer*.

VI. *Tereőny verseny*, 1000 méter. I. *Simó* (40 méter), 2. *Püspöky* (10 méter), 3. *Takács* (70 méter).

VII. *10 kilométeres pontverseny*, 1. *Somy* (50 pont), 2. *Gyulay* (51 pont), 3. *Husztólesz* (41 pont), 4. *Simó* (39 pont)

A tizkilométeres versenyt megelőzőleg *Muskat Jenő* műkerékpárosbajnok mutatott be néhány újabb trick-et; a közönség a többi ügyes mutatványokkal együtt élénken megtapsolta azt is.

— **Az Erzsébet királyné-éj.** A nyári meeting legérdekesebb futásából a minapi bánatjelentési határidő alkalmával 69 lovat börtöltek. A nevezetesebb lóverségek ezek: *Blockade* *Donald*, *Dynamit*, *Ezeregyéb*, *Panov*, *Pertó*, *Gyalar*, *Hazafi*, *Jacobinus*, *Lili*, *Lubin*, *Monte Christo*, *Tárnok*, *Torquemada*. Indultak még a versenyben a következők 28 lo: *Pruszi*, *Gavallér*, *Pompás Sorrento*, *Nesze*, *Beregölvögy*, *Vigilány*, *Marco Polo*, *Ka' Gall*, *Kiss me*, *Angioman*, *Javorina*, *Jenkins*, *Belvedere*, *Wiking*, *Lator II.*, *Vig*, *Win*, *Picador*, *Limonádé*, *Cipész*, *Toldi*, *Madrid*, *Türelmes*, *Bergeret*, *Bono* mozo, *Nunquam dormió*, *Utant* *Móritz*. A szép díj ezek szerint a törékek után sem vesztett érdekességéből.

— **Atletikai kerékpáros-verseny.** A *Magyar Uszó-Egyesület* július 19-én délután 4 órakor a csömőri-uti pályán nemzetközi atletikai- és kerékpáros-versenyt rendez. A nevezékek július hó 13-áig *Füzessery Árpádhoz* (Nagymező-utca 5. szám) küldendők.

— **A tátralomlonezi versenkek.** Tátra-Lomnicz-ról távirtozzák: Ma futották az év egyik legszebb versenyt, a *Kárpáti díjat*, melyben két- és háromévesek mérköztek. Hetek óta más-más volt a verseny favoritja, az utolsó napokban egy trial alapján *Bona Vista* fia, *Bob Adams* lett erősen fogadva. A szép mén a nagy bizalomnak meg is felelt, bár a versenyküzdelem után, de mégis elég bizosan nyerte meg. *Bona Vista* ezzel ismét szaporította diadalait. A részletes eredmény a következők:

I. *Eladó-handicap*. Díj 1800 korona. Távság 1600 méter. Gróf *Pejacsevich A. Windfalja* (Bultdor) első. *Biztos* (Taral) második. *Muslicza* (Cowman) harmadik; azután *Henry Clay*. Totalizátor: 10:40. Helyrefogadások: I. 25: 44. II. 25: 33.

II. *Eladó kétévesek versenye*. Díj 2000 korona. Távság 1100 méter. Gróf *Pejacsevich A. Monna Vanna*-ja (Prcner) első. *Wigwam* (Höng) második. *Lovrana* (Martinkovics) harmadik. Azután: *Epés*. Totalizátor: 10: 30. Helyrefogadások: I. 25: 53. II. 25: 159.

III. *Kárpáti díj*. Díj 50.000 korona, távság 1200 méter. *Báró Königswarter H. Bob Adams* (Russe) első, *Példa* (Taral) második. *Toquade* (Southey) harmadik, *Bon soir* (Cleminson) negyedik. Azután *Jacobinus*, *Galante*, *Vin*, *Lubin*, *Ballada*, *Macargoni*. Totalizátor 10: 34. Helyrefogadások: I. 25: 37. II. 25: 38. III. 25: 111.

IV. *Eladók handicapja*. Díj 2000 korona. Távság 1900 méter. *Zangen J. Csetje* (Martinkovics) első, *No good* (Cowman) második, *Gomb* (Taral) harmadik. Totalizátor: 10: 28.

V. *Eladó verseny*. Díj 2000 korona. Távság 2000 méter. *Mr. Redgrey Curicuse* (Prcner) valkoverben.

VI. *Kétévesek eladóversenye*. *Mravik P. Tyrannja* (Cowman) első, *Orne* (F. Rathnus) második. *Kinos* (Hutter) harmadik, azután *Augustin*. Totalizátor: 10: 38. Helyrefogadások: I. 25: 53. II. 25: 67.

TÖRVÉNYSZÉK

— **Valasek bünpöre.** *Turóczenzmártonból* távirtozzák, hogy *Valasek János* országgyűlési képviselőt a nyitrai törvényszék nemzetiségi igazgatás miatt háromhavi fogházra és 3000 korona pénzbüntetésre ítélte. Tegnap tárgyalta a pozsonyi kir. ítélőtábla *Valaseknek* az ítélet ellen benyújtott felebbezését.

A tábla *Valasek János* büntetését egyévi *állandófogházra* emelte fel, míg a pénzbüntetését 1000 koronára szálította le. *Valasek* a királyi tábla előtt is tagadta, hogy igazgató, védekezése azonban a fennforgó bizonyítékok ellenében figyelembe nem jöhetett. A tót lapok igen óvatosan közlik a pozsonyi királyi táblának lesújtó ítéletét.

— **§§ Megszüntetett bünpör.** Egy vasúti vállalkozó cég panaszt tett *Kramer J.* budapesti bankőg ellen, azzal vádolván a céget, hogy a biztosítékképpen átadott százezer koronáról szóló idezeti váltókat az irásbeli megállapodás ellenére kitöltötte és saját céljaira fogartta. A nyomozás alapján a budapesti ügyészség vádiratot adott be a bankőg egyik tagja, dr. *Kramer* Tivadar ellen okirathamisítás miatt; a többi ógtagok ellen az ügyészség nem vállalta el a vád képviselőletét. A vántanús dr. *Kramer* Tivadar ellen is megszüntette a magánokirathamisítás címén emelt vádat s az ügyet csupán a fennforgó látszó tulajdon elleni kihágás miatt a járásbírcsárhoz utalta. E határozat ellen az ügyész felvolymodott, de a budapesti tábla a mináig tartott zárt-ülésségen *Láth Zsigmond* bíró előadása mellett tárgyalván az ügyet, a felvolymodást elutasította.

§§ Megragalmazott postafőtiszt. Vörös József szerbesanádi jegyző haragosa volt Tóth Vilma oitani postamesternek s feljelentte őt a temesvári postagazgatóságnál. Azzal vádolt hogy pénztárban hiány van. Az igazgatóság erre leküldte Vieland Viktor postatitkár rovanosolást végzett, ki néhány napon át rovanosolt, a pénztárt azonban rendben találta. Vörös, nehegy feljelentésével elsüllyd, most már Vieland titkárjelenetét fel, hogy az a rovanosolást lebeszakítván, este Nagy-Szt.-Miklósrá ment át, ezzel alkalmat adván a postamesternek, hogy a hiányt pótolhassa. Ezért perelte be Vieland Vörös József jegyzőt rágalmazás miatt s a nagyszemlékölési törvényszék 80 korona pénzbírsággal sújtotta a rágalmozó jegyzőt. A temesvári tábla s most v Kuria ez ítéletet megerősítette.

§§ Kezdő ügyvédek segítése. A budapesti királyi tábla kezelése alatt álló Lissovényi László-féle alapítvány, amelynek jövedelméből Budapesten gyakorlatot folytató, szegénysorsu ügyvédek kapnak hat éven át évi 200 korona segélyt, az idén üresedésbe jutott, miért is a tábla felhívja azokat az ügyvédeket, akik ez ösztöndíjat elnyerni óhajtják, hogy keltezőp írszerelt kérvényeiket szeptember 15-ig a tábla elnöki iktatóhivatalában nyújtsák be.

Nyiltér.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.
Tiszttán a kölcsönösség elvén alapszik.
Utánfizetési kötelezettség nélkül.
Részvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én
1,981,516,483-42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én
6,953,093,587-09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, IV., Károly-kürt 26.

(Az e rovat alatt közöltételeknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Madrid, július 5. Corumból érkezett jelentés szerint Vile Juanban az angol hajóraj íttas tengerészei és spanyol hajósok között veredkezés került a dolog, miközben több angol megsebesült.

Méline győzelme.

Epinal, július 5. A ma megjelelt szenátusi pótválasztáson Méline 659 szavazattal választották meg. Ducaux radikális jelölt 300 szavazatot kapott.

Párbajozó hadügyminiszterek.

Athén, július 5. A közelmúlt kamarai eseményekből kiolyólag Limhris és Kammuniarosz eredekek, volt hadügyminiszterek párbajsegődei érintkezésbe léptek egymással.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, július 5. Szalonikiben a komitité várható üzemleiről újabb hírek terjednek el. A porta, melyet báró Calice osztrák magyar s Szinoviev orosz nagykövete eme hírszéltekére figyelmesek tettek, kérdést intézett a szaoniki-i válihoz. A váli táviratilag azt válaszolta, hogy a csend és rend fenntartásáért személyesen kezkesedik. Ha azonban egyes személyek vagy bandák zavargást kísérelnének meg, akkor ezeket alapos intézkedésekkel megghusítaná.

Konstantinápoly, július 5. A porta adatai szerint, a Prisrendtől délre fekvő Iyumaiban területre küldött katonai expedíció célja a népszámlálás eszközése, az adók és illetékek behajtása, továbbá több büntetésnek, főleg Djaliosoben és Korintikben való kézrekerítése. A porta azt reméli, hogy az úszkúbi vila ebben levő albán ellenzék behajtása, a macedóniai bandák üzemleinek teljes elnyomására fogja felhasználni.

Pétervár, július 5. (Az orosz távirati ügynökség jelentése.) A lapok hangsúlyozzák a bulgáriai kabineváltottság szükségességét, amidőn arra utalnak, hogy a fejedelmek köllügyeinek komoly alapota mellett a belső béke sürögésen szükséges, azonban ez csak akkor lehetséges, ha a miniszterium a szobrajében nagy többségre támaszkodhatik és a népnél rokonszenvre talál.

Chamberlain contra Rosebery.

Birmingham, július 5. Chamberlain gyarmatügyi miniszter tegnap egyetemi kancellári minőségben vett részt a helybeli egyetemen tartott ünnepélyes promóción, mely alkalomból beszédet mondott, melyben hangsúlyozta, hogy minő nemzeti értéke van a tég körül tudományos technikai műveltségnek azon küszöbön álló küzdelemben, melyeket Angliának versenytársaival kell vívnia. Az ilyen műveltség nyujtathatása a cél Birminghamben, mint a többi egyetemen. Rosebery családik, ha — amint azt azon tervének előadásakor, mely egy Londonban a charlottenburgi technikai főiskolához hasonló intézetnek létesítésére vonatkozott, kifejtette — azt hiszi, hogy az ilyen kísérlet új Londonra nézve mindenesetre új. A Birmingham részére készült új tanfelszerelésben van egy földalati minta-bányamű, melyben a bányászat különböző fázisai gyakorlatilag tanu mányozhatók. Ha az összes ilyen meg-előd be-berendezéseket létrehozják, akkor Anglia oly tanügyi berendezések birtokába jut, melyek egymást támogatják, mint ahogy azt már Németországban és Észak-Amerikában láthatjuk. Abban, amire szóló tö-rekszik, nem pedig kizárólag a nevelésben rejlik az igazi szabadkereskedelem.

KÖZGAZDASÁG

Hetiszemle.

Budapest, július 4.

Gabonaüzlet. (Reich J. és társa jelentése a Budapesti Napló részére.) Az időjárás a lefolyt héten tartósan kedvező, az idő derült maradt, csapadék csak egész szórányosan fordult elő és mérsékelt lég-áramlatok mellett a hőmérséklet sem volt túlságosan magas. A szemképződés így igen kedvező feltételek mellett megy végbe és a vetések fejlődése általában szintén megfelelő. Rozsot egyes vidékeken már aratnak, míg a buza érés és így az aratás ez idén némileg megkésést. A vízállás keveset változott. A külföldön az időjárás ugyancsak kielégítő és Amerikában, ahol a mult hetekben erősen panaszokdát, is jobb a viszonyok.

A külföldi piacokon a multheti szilárdabb irányzat gyengült és az előzőleg sem túlének forgalom így ismét szűkebb keretek között mozgott, e mellett az árak alig voltak tarthatók. A direktívát ehhez ismét a tengerentuli piacok adták meg. Az időjárás kedvezőbbre fordult, a délnyugati államokban az esőzések megszűntek és az aratási munkálatok így akadálytalanul folynak, a tavaszi buza-területeken pedig, ahol az erőre szükség volt, az idejekorán bekövetkezett. A terméskültségek és mellett kedvezőek és habár a látható készletek csökkenőek, a haussierk jónak tartottak lebonyolításokat eszközölni. Az árak így állandóan csökkenőek voltak és a mult héthez viszonyítva 3-4 c-tel olcsóbbak. Az angol piacok a tengerentuli impulzust követték és lanyhák maradtak, annál inkább, mert az érdeklődés is csekély. A német tőzsdék ugyancsak visszaesők voltak; kezdetben a prompt határidők ugyan jobb figyelemben részesültek, a jegyzések azonban utóbb épp úgy, mint a későbbi határidők, sem voltak tarthatók és circa 1½ c-tel olcsóbban zárulnak. A francia piacokon valamivel jobb fogyasztási kereslet volt észlelhető, mely az árakban azonban alig jutott kifejezésre és az ár-árlány egész jelentéktelen. A többi kontinentális tőzsdékben a forgalmi viszonyok szerények és az árak inkább lefelé törekvő hajlamuak. Nálunk a hangulat az összes cikkekben lanyha, a forgalom korlátozott és az árak csökkenőek. Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza már a hét elején lanyhán indult és állandóan gyengült. A kínaiat a kedvező terméskültségek hatása alatt és erősebb hozatalok mellett tartósan készséges, közönléként sürgető is volt, míg a malomok erős tartózkodást tanusítottak és a naponként olcsóbb árak dacára sem tanusítottak vételhajlamot. Igen korlátozott forgalom mellett az árak így fokozatosan mintegy 25-30 fillért vesztek és gyengébb minőségű buza el sem volt adható. Az erősen elnyanyult határidőpiac ugyancsak hozzájárult, hogy a helyzetet igen kellemetlenül tegye és csak a hét vége felé mutatkozott némileg barátságosabb hangulat, anélkül azonban, hogy ez az árakra befolyással lett volna. Az össz-forgalom csupán 70.000 métermázsát tesz ki.

Rozs alig volt forgalomban. Vevők — úgy az export mint a helyi fogyasztás részéről — teljesen tartózkodók és csak elvétve voltak kisebb tételek el-belvezhetők, melyek 20 fillérről a mult heti jegyzéseken alul adtak el. Helyben és helybeli paritásra 6-6.10 koronáig, prima árut 6.15-6.20 koronáig jegyzünk. Nyíri származékokban is csak szórányosan volt forgalom és Kisvárdán 5.52½ koronát, Nyiregyházaan 5.55-5.57½ koronát fizettek. Új rász iránt alig nyilvánul érdeklődés; július-augusztusi szállásra

az októberi határidő jegyzése érhető el budapesti par-lításban számítva.

Árpa (takarmány- és hántolási célokra) nyugodt. A kínaiat mérsékelt, a kereslet azonban szintén gyenge és a multheti jegyzések alig voltak tarthatók. Gyárosoknál minőség szerint 5.80-6.— koronáig érhető el, míg hízalók jobb minőségéért 6.10 koronáig fizetnek Kóbányán.

Zab csak mérsékeltlen került a piacra, a kereslet azonban szintén gyenge. Korlátozott forgalom mellett az irányzat kezdetben csendes, utóbb ugyan barátságosabb volt az árak azonban 10 fillérről olcsóbbak és a forgalomban volt ca. 8000 métermázsát szin és tisztaság szerint 5.50-5.95 koronát fizettek helyben.

Tengeri ügyp elszállításai, mint fogyasztási célokra csak gyengén volt forgalomban és tekintettel az erős felmondásokra, nyomott árak mellett a folyó határidő árjegyzései fizettek helyben átvéve. Román prima tengeriért 15-20 fillért ráfizettek. Egészteszes tengeriért, de előforduló hibás szemekkel szeszgyárosok 5.20-5.40 koronáig fizettek, míg hízás áru 5.—5.10 koronáig adatott el helyben.

Ipar és kereskedelem.

A kassa-oderbergi vasut igazgatósága a zsolnai iprkiállítás tarama alatt motoros kocsikat fog járatni Zsolna és Rajecz fűrdő között a lehető legürübb köz-lekedéssel.

Vásárcsarnok. (Vámos és Bruszt üzleti jelentése a Budapesti Napló számára.) Az elmúlt héten volt egyes vásárok eredményét egybevetve, az élelmiszter-piac e heti forgalma kielégítőnek mondható, különö-sen ha tekintetbe vesszük, hogy július és augusztus hónapokban rendszerint kisebb és csendesebb az üzlet, mert a módosabb lakóság már nagyrészt nincs a fővárosban. A mai nagybani jegyzések a következők: Húsfelek közül marhahus és borjúhús elenyésző cse-kély mennyiségben érkezik, és a szükséglet helyi vágású hussal fedeztetik. Ma vidéki marhahus eleje 70-80, hátulja 80-100 koronát jegyzett métermázsán-kint. Borjúk bőrbén hosszan mérve sulyelvonás nél-kül 90-100 fillérről voltak a forgaomban kilónként. Lehuzott sertéshus 100-108, sertéshús szalonával 108-114 fillér kilónként. Tojásban szilárd az üzlet, a hozatalok magas árakon nyerne elhelyezést és a ánt-alatos is a szállítások nagy mennyiségben való eszköz-lése. Ma I. rendű friss telt tojás 61-62, gyengébb minőségű 60-61 koronát jegyzett eredeti ládánként. Tejtermékek: I. rendű szövetkezeti tejav 180-220, jó friss főzöjav 150-160, tehénturó 12-16 fillér ki-lónként. Vágott baromfi: I. rendű szépen tisztán kezelt hízott idei libák kilója 124-130 fillér. Élő baromfi: Rántva van ó csirke 1.—1.40, sütni való 1.40-1.80, tyuk 2.20-2.60, kacsa 180-260. liba 3.60-5.—. K páron-kint minőség szerint. Új burgonyából a környékbei és a fővároshoz közel fekvő falvakból tengyelen nagy mennyiségű áru kerül a piacra, miért is az ár na-gyon nyomott. Ma új rósa 3.20, sárga 6.— korona métermázsánként vagonlében. Gyümölcsfelekben ke-llemes az üzlet, ma kajszibarack 32-48, spanyol-meggy 30-48. cseresznye 30-34 fillért jegyzett ki-lónként minőség szerint. Olasz szí barack 44-46 fillér.

Húsárjegyzék. A fővárosi vásárigazgatóság hivatalos kimutatása szerint a húsarak a lefolyt héten jegyzetleik u. m.: vesepecsenye egészben kg-kint 186-400 fillér, tisztított 180-800 fillér. marhahus hátulja 120-240 fillér, levehus I. rendű 180-180 fillér, II. rendű 96-160 fillér, III. rendű 88-140 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

N a p i r e n d.

Napjár: Hétfő, július 6. — Róma-katholikus: Do-minika. — Proteszans: Izidás. — Görög-orosz: (június 24.) Agrippina. — Zsaoq: Thamus 11. — Nap két: 3 óra 53 perckor. — Nyugszik: 7 óra 41 perckor. — Hold két: 4 óra 46 perckor délután. — Nyugszik: 1 óra 34 perckor éjjel.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.
Nemzeti Múzeum. Állat- és ásványtár. Nyitva 9 órától 1 óráig.

Eresztel-émlékszóbor pályatervei a Múzeumban meg-tekintethők 9-10 óráig.

As Akadémia Goethe-szobója nyitva délelőt 10-12-ig.
Nyilvános könyvtárak zárva vannak.

4 kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap 10-10 1/2-ig.

Közelekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-10 1/2 óráig.

az agincsumi ásatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyiárduktól vasút a Pálffy-térről.

Menügyűjtemény helyiségei a Markó- és Selyőm-utca sar-kán, reggel 8 órától este 6-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőt 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig.

A Jövedelmi könyvtár (Károly-kürt 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőt 9-1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig.

Nyilvános könyvtárak zárva vannak.
Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske-delmi szaknyelvi, tudakos-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-kürt 32. szám alatt. Hivatalos órák: dél-előt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Ha-zai termékek: állandó kiállítás és kereskedelemörtörté-ny-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz-letvezetés arafüvetése is eszközöl) a városipari tár-saságban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-kürt 32. szám alatt.

